

LOVEC 10

1982

glasilo Lovske zveze Slovenije







LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXV., št. 10

oktober — vinotok 1982

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic
France Cvenkel, Branko Galjot, Jelo
Gašperšič, Vitomir Mikuletič, Vinko
Opalk, Polona Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor France Cvenkel

Tajnica uredništva Magda Vetrih

Lovca izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 21 700 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1982,
je 500 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
600 din. Posamezen izvod revije je 30 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,

Župančičeva 9 — p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 120 din, od 15 do 25 besed
140 din, od 25 do 30 besed 300 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9.
Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

Bojan Škrk	308	Ob 75-letnici slovenske lovske organizacije
Aleksander Beer	310	Ob 60-letnici prekmurske lovske organizacije
Anton Marinčič	313	Notranjska jelenjad
Andrej Rant	314	Jelen (pesem)
Lojze Černe	315	Neizkoriščene možnosti pri gojitvi race mlakarice
Jelo Gašperšič	318	Žarne oči davnine, III. raport
Republiška veterinarska uprava	320	Steklina na območju SR Slovenije (mesečno poročilo)
Andrej Levičnik	322	Izgubljeni srnjak
Franjo Brumen	324	Lovčevo slovo od gamsa
Lovska organizacija	326	Tito še vedno med nami — M. Batistič
	327	XV. balkansko prvenstvo v streljanju na glinaste golobe — Marijan Sotlar balkanski prvak — E. Progar
Jubilanti:	328	Ivan Rojc — sedemdesetletnik
Literatura:	329	Bilten »Pomursko lovskogojitveno območje« — B. Leskovic
Lovska kinologija:	330	Prireditvi Lovskega kinološkega društva za Pomurje — C. Bračič
V spomin:	330	Ivče Majcen
Lovski oprtnik:	332	Umrli je starejši slovenski lovec — M. Cencič
	333	Markirani divji prašiči v lovišču LD Senožec — B. Leskovic
	334	Zakaj tako o lovcih? — Š. Vesel

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Ris (Lynx lynx) sodi v trojico največjih vrst zveri, ki še žive v slovenskih gozdovih. Poteka 10. leto od ponovne naselitve risa na Kočevskem. Nesporno je ugotovljeno, da je naselitev uspela. Lovske organizacije ocenjujejo, da je bilo letos spomladi v gozdovih na Slovenskem 65 risov, predvsem v Kočevskem lovskogojitvenem območju (LGO), Notranjskem LGO in Krmskem LGO. Odstrel risov je bil doslej le simboličen in vezan na izjemno dovoljenje Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Ko letos slavimo 75-letnico organiziranega slovenskega lovstva, se moramo poglobljeno zavedati naše naloge pri ohranjanju okolja in divjadi. Prav uspeh naselitve risa dokazuje, da je spoznanje o nedeljivosti vseh vrst divjadi in njihovega življenjskega okolja prodrla v življenje in delo večine lovskih organizacij pri nas.

Foto Marko Pogačnik, Diana

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA — 306. STRANI LETNIKA LXV:

1. Jutro v gozdu

Foto Janez Papež, Diana

2. Košuta

Foto Janez Papež, Diana

3. Enoletni gams

Foto Ivan Mikec, Diana

4. V Lovcu, št. 9/82, na strani 239 je naš znani fotolovec Janez Papež opisal svoj neuspeli lov na rukajočega jelena. Kmalu zatem pa je v drugem lovišču s svojim fotoaparatom kar večkrat zapored »ujel« na rukališču močnega jelena. Eden izmed njegovih posnetkov je pred vami, eden na 314. strani in eden na 339. strani.

Ob 75-letnici slovenske lovske organizacije

Bojan Škrk, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije



Slovenska lovska organizacija letos slavi biserni jubilej. Dokaj razsežno obdobje je zlasti pomembno zaradi številnih dogodkov v sicer razgibani zgodovini našega naroda, s katero je ozko povezan tudi razvoj lovske organizacije.

Rojstno leto slovenske lovske organizacije je 1907., ko je bil v Ljubljani ustanovljen Slovenski lovski klub — prva osrednja slovenska lovska organizacija, čeprav so se posamezni začetki organiziranega slovenskega lovstva pojavljali tudi že pred tem. Klub se je leta 1909 preimenoval v Slovensko lovsko društvo, ki je naslednje leto začelo izdajati tudi svoje glasilo Lovec. Društvo je bilo zasnovano stanovsko, z močno poudarjenim nacionalnim obeležjem. Tudi zanimanje za lastno glasilo je bilo veliko, saj je bilo očitno, da brez ustreznega lastnega glasila ni možno uspešno uveljavljati in povezovati interesov slovenskih lovcev. Glasilo Lovec je temu cilju ostalo zvesto do danes.

Dejavnost društva je bila napredna, saj je povezovala slovenske lovce, v njegovem delu pa se je tudi izražal boj za uveljavitev pravic slovenskih lovcev, ki so bili pod nemško-avstrijskim pritiskom. Slovenci so bili lahko le gonjači in nosači. Ustanovitev lastnega društva je zato imela tudi narodnomobilizacijski pomen, saj je bila sestavni del boja za osvoboditev slovenskega naroda izpod tujega jarma.

Kljub temu, da se je Slovensko lovsko društvo med obema vojnama zelo okrepilo, pa je bilo pod močnim vplivom zakupno-kapitalističnega sistema, ki je zaviral njegovo delovanje in razvoj. To se je neizogibno kazalo tudi v odnosu do divjadi.

Društvo je imelo odprta vrata le za premožnejše, mali ljudje pa so bili še vedno odrinjeni. Kljub temu pa je

bilo tedaj med lovci veliko tudi takšnih, ki so se zavzemali za družbeno upravljanje lovišč na Slovenskem in ki so poudarjali, da je divjad ljudsko bogastvo, ki ga je potrebno ohranjati.

Za uveljavljanje tega cilja je največ prispevala naša NOB. Med drugo svetovno vojno je sicer dejavnost lovske organizacije zamrla, mnogi lovci pa so se kot borci za narodno in socialno osvoboditev borili proti okupatorju. Z razvojem ljudske oblasti v NOB se je pričelo urejati tudi lovstvo. Že v vojni, leta 1944, je odsek za gospodarstvo SNOS v Črnomlju izdal okrožnico vsem okrožnim odborom OF o lovu na osvobojenem ozemlju.

Pravi razmah lovske organizacije v načrtani smeri pa se je pričel po osvoboditvi leta 1945. S tem, ko smo se otesli tujčevega jarma, ko smo osvobodili domovino, je slovenski lovec postal neposredni upravljalec lovišč in gojitelj divjadi. Lovstvo se je pričelo razvijati na socialističnih, samoupravnih temeljih. Široko so se odprla vrata tudi tistim, pred katerimi so bila prej zaprta.

Na pridobitvah revolucije smo gradili temelje društvene organiziranosti lovstva, uveljavljalo se je načelo samoupravnih odnosov, ki je zlasti zdaj gibalo naprednega razvoja našega lovstva. Z demokracijo se je krepila zavest o skupni odgovornosti pri varstvu narave, predvsem divjadi.

Lovišča v SR Sloveniji obsegajo danes nad 2 milijona ha in jih pretežno del upravlja 411 lovskih družin, ki so povezane v 20 zvezah lovskih družin. Vse pa združuje Lovska zveza Slovenije.

Poleg tega je v Sloveniji še 8 večjih lovišč, ki jih upravljajo lovske organizacije združenega dela. Med

75 let slovenskega lovstva

16. oktober 1907

ustanovni občni zbor Slovenskega lovskega kluba v Ljubljani

16. oktober 1982

slavnostna seja skupščine Lovske zveze Slovenije v Murski Soboti



Košuta s teletom na obronku gozda

Foto J. Černač, Diana

njimi je tudi Triglavski narodni park in še nekatera lovišča z značajem narodnega ali krajinskega parka. Pomen in vloga teh lovišč pa se morata nadalje krepiti, predvsem z vidika njihove naravovarstvene vloge, kar je v interesu celotne lovske organizacije in širše družbene skupnosti.

V vseh povojnih letih smo veliko storili za ohranitev in ponovno razmnožitev divjadi. Še več, nekatere že iztrebljene vrste smo ponovno in uspešno naselili ter naravo obogatili tudi z nekaterimi novimi vrstami divjadi.

Spodbudo taki usmeritvi lovske organizacije daje tudi sedanji Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Lovska družina je in ostane temeljna organizacija lovstva, v kateri je potrebno še naprej krepiti samoupravne demokratične odnose. Nadaljnji razvoj lovske organizacije je potrebno zagotoviti v taki obliki in s takimi metodami dela, ki bodo omogočale in zagotavljale tudi učinkovitejše uresničevanje širših družbenih interesov in odgovornosti na tem področju. Ljubezen do divjadi in narave, tradicionalna navezanost na organizacijo ter pripravljenost na prostovoljno delo so in ostanejo temeljne vrednote lovske organizacije, kar vpliva zaupanje in optimizem v uspešnost skupnega dela in prizadevanj.

Vse bolj se krepí zavest o nujnosti, da celovito obravnavamo in razrešujemo vprašanja, ki zadevajo varstvo in gojitev divjadi ter uporabnike naravnega prostora. Nadaljnje podružbljanje lovstva pa je treba uresničevati predvsem z dejavnostmi, ki sodijo v okvir lovsko-gojitvenih območij.

Gotovo ni dvoma o tem, da skrb za neokrnjeno ravnotežje v naravi in prizadevanje za zdravo okolje pomenita v bistvu težnjo za kultiviranje sveta. Ta hotenja, naloge in odgovornost slovenske lovske organizacije so zagotovo pomembne v krepitvi njenega kulturnega poslanstva.

Vzporedno z razvojem in krepitvijo lovske organizacije v povojnem obdobju je naraščala tudi potreba po strokovnem izobraževanju in usposabljanju. Vse zahtevnejše naloge pri usklajevanju interesov z drugimi uporabniki naravnega prostora pa narekujejo tudi večji delež znanstveno-raziskovalnega dela v lovstvu.

Ko je bila v lovskem letu 1977/78 uresničena želja večine lovcev »v vsak lovčev dom — Zlatorogovo knjižnico«, je bil to začetek poti, pomemben za ves slovenski kulturni prostor.

Na področju širših družbenih nalog je vsekakor potrebno spregovoriti tudi o enotnem vključevanju v obrambne priprave. Člani lovske organizacije, katerim je družba zaupala orožje in divjad, se prizadevno in vsestransko vključujejo v družbeno samozaščito in oblikovanje družbene zavesti, ki krepí varnostno kulturo in varuje družbeno lastnino in samoupravne socialistične odnose.

Vse tesnejše in pristnejše je tudi sodelovanje s slovenskima lovskima društvoma v zamejstvu, s »Klubom prijateljev lova v Celovcu« in z »Društvom slovenskih lovcev Furlanije-Julijske krajine Doberdob«. Obe društvi povezujeta in združujeta slovenske lovce onstran državnih meja. A ne le to, prispevata tudi h krepitvi narodne zavesti, k širjenju naprednih pojmovanj in k boljšemu sodelovanju med narodi. Lovska zveza Slovenije, kot matična organizacija, pa je dolžna sodelovanje z njima poglobljati in razvijati.

Slovensko lovstvo je v jugoslovanskem, pa tudi širšem evropskem prostoru že večkrat dobilo veliko priznanje. Ti uspehi zgovorno potrjujejo pravilnost dosedanje poti in usmeritve. Kažejo pa tudi na sposobnost, zavzetost in delavnost lovcev pri uresničevanju zastavljenih ciljev in ne nazadnje tudi na številne prednosti, ki jih za varstvo narave in gojitev divjadi zagotavlja samoupravna socialistična ureditev lovstva.

Ob 60-letnici prekmurske lovske organizacije

(7. 3. 1922 — 7. 3. 1982)

Aleksander Beer

Prekmurska lovska organizacija je prehodila 60 let dolgo pot, na kateri se je kalila, prilagajala družbenopolitičnim razmeram, se organizacijsko in strokovno krepila ter dosegala uspehe, ki se kažejo v njeni dejavnosti danes.

Prekmurje je bilo k Jugoslaviji priključeno šele leta 1919; skoraj tisoč let je bilo pod ogrsko vladavino. To je bil tudi razlog za bolj samosvoj razvoj pokrajine, saj je bila delno izolirana od ostale Slovenije. Posledice tega so bila v Prekmurju močna hotenja po ustanovitvi lastne lovske organizacije, ob tedaj že delujočem Slovenskem lovskem društvu (SLD) v Ljubljani.

Leta 1922 so lovci v Prekmurju ustanovili slovensko »Prekmursko lovsko društvo«. Vendar se vsi lovci niso vključili vanj, ker so bili med njimi tudi pristaši za ustanovitev podružnice SLD, ki so jo dejansko ustanovili leta 1924. Dve leti, do leta 1926, sta delovali obe društvi, nato pa se je Prekmursko lovsko društvo združilo oz. priključilo podružnici SLD. Od tedaj se je lovstvo v Prekmurju razvijalo več ali manj enotno, s prekinitvijo delovanja med drugo svetovno vojno. Po osvoboditvi pa je rastlo skladno z razvojem naše ljudske oblasti in z razvojem samoupravnih socialističnih odnosov.

Z ustanovitvijo lovskih družin v letih 1946 in 1947 so bili položeni temelji današnjemu lovstvu. Široko so se odprla vrata vsem, ki so želeli postati člani »zelene bratovščine«. V začetku je to povzročalo mnoge težave, kajti bilo je treba spremeniti miselnost ljudi. Treba je bilo spoznati, da je divjad del narave — narodno bogastvo — družbena lastnina, ki ga moramo skrbno varovati in ohranяти. To je lovsko organizacijo postavilo pred odgovorno nalogo: usposobiti se ne le za svojo osnovno dejavnost, temveč tudi za vzgojo in izobraževanje članstva, ki je nenehno naraščalo. Lovišča v Zvezi lovskih družin (ZLD) Prekmurje zavzemajo 87 900 ha lov-

nih površin, z njimi gospodari 20 lovskih družin in dve lovski OZD (organizaciji združenega dela), v lovskih družinah je 837 članov-lovcev. Vse v ZLD včlanjene lovske organizacije opravljajo prek ZLD široko dejavnost na skupnih osnovah in skrbijo za uveljavljanje enotne politike lovstva v Prekmurju.

Večina lovskih organizacij dobro gospodari. Številčnost velike divjadi je primerna, srnjadi je celo preveč, stalež poljske divjadi pa je nezadovoljiv, zlasti v zadnjih letih je močno upadel. Tako stanje je posledica sprememb, nastalih v okolju divjadi. Naravne življenjske razmere se pod vplivom modernega kmetijstva zelo slabšajo, mala divjad je izgubila večino svojega življenjskega prostora (biotopa), zaradi mehanizacije in kemizacije pa naraščajo tudi izgube. Lovska organizacija v Prekmurju je tako izpostavljena močnim pritiskom. Zato se mora upreti nadaljnjim nesmiselnim spremembam pokrajine in ekološkemu siromašenju stanišč divjadi in drugega živalstva. Boriti se bo treba in doseči skladnejšo uporabo prostora in prizadevno sodelovati pri razreševanju vseh problemov pri zadovoljevanju specifičnih potreb posameznih dejavnosti.

Lovska organizacija se že vrsto let bori za ohranjanje naravnega okolja divjadi, saj je sorazmerno zgo-

daj spoznala probleme na tem področju. Da bi spremljali in pravočasno razreševali problematiko, je pri ZLD ustanovljena ekološka komisija, ki je svoj krst prestala v boju za ohranitev Črnega loga, ob planirani gradnji zadrževalnika Radmožanci na Ledavi. Lovska organizacija je bila tudi pobudnik ustanovitve Skupnosti za varstvo okolja v Pomurju.

Strokovno delo v lovski organizaciji se odvija s pomočjo dvanajstih komisij, katerih vsaka skrbi za določeno področje, spremlja problematiko, daje pobude in predloge za reševanje ter skrbi za izvajanje sprejetih programov.

Na področju varstva in gojitve divjadi je problematika najbolj pestra, saj se moramo stalno prilagajati dinamičnim spremembam, največkrat na relaciji divjad—okolje, kar ima neposreden vpliv na številčno stanje divjadi.

Naglo zmanjševanje številčnosti male divjadi (zajec, fazan, race) in ogroženost jerebice terjajo od nas konkretne ukrepe za izboljšanje stanja. Številčnost velike divjadi pa terja predvsem ustrezno prilagajanje odstrelav dejanskemu stanju, da bi na ta način dosegli ravnovesje med številčnostjo in prehranjevalnimi možnostmi.

V minulem obdobju smo že večkrat bili plat zvona za zaščito poljske divjadi. V letu 1972 smo za eno leto zaščitili poljskega zajca, nato pa ustrezno zmanjšali odstrel. Leta 1976 smo sprejeli sklep o obveznem vlaganju fazanov, leta 1979 smo v loviščih lov. družin popolnoma zaščitili poljsko jerebico. Leta 1978 smo poprečno za 40 % zmanjšali odstrel in sklenili višine odstrelav dokončno določati šele jeseni. Vse te mere pa žal niso rodile zelenih uspehov. Uspeli smo zadržati le nadaljnje nazadovanje. Vedno bolj spoznavamo, da je potrebno težišče dela prenesti v okolje divjadi, izboljšati in ohraniti stanišča, ki so poljski divjadi neobhodno potrebna.



Odstrel in številčnost divjadi v loviščih lovskih družin z območja ZLD Prekmurje ter gojitvenih lovišč »Fazan« in »Kompas«

Lovske družine in GL	Dejanski odstrel v letu 1980							Številčnost spomladi 1981						
	jelenjad	divji prašiči	srnjad	zajci	fazani	jere-bice	race	jelenjad	divji prašiči	srnjad	zajci	fazani	jere-bice	race
Bogojina	2	2	37	16	13	—	—	8	—	130	45	40	50	—
Brezovci	—	—	54	25	12	—	30	—	—	180	70	70	20	10
Cankova	—	—	110	38	78	—	113	—	—	320	200	260	30	90
Dolina	—	—	65	7	26	—	8	—	—	225	60	90	20	10
Grad-Kuzma	4	3	76	30	65	—	—	15	—	175	130	120	—	—
Ivanovci	—	1	46	4	124	—	—	—	—	140	60	80	—	—
Križevci	3	4	31	13	31	—	—	9	6	120	40	40	—	—
Mlajtinci	1	—	41	20	179	—	—	—	—	150	68	180	50	—
Moravci	1	1	34	11	45	—	—	—	—	100	60	105	20	—
Murska Sobota	—	—	48	185	339	—	20	—	—	120	530	400	500	320
Pečarovci	—	1	62	16	51	—	—	8	4	190	65	50	—	—
Prosenjakovci	11	13	67	17	40	—	—	30	15	280	250	110	15	—
Radovci	—	—	58	25	94	—	—	—	—	180	85	70	20	20
Rankovci	—	—	49	85	81	—	15	—	—	164	160	400	80	60
Rogašovci	—	—	48	50	179	—	—	—	3	180	250	300	80	20
Tišina	—	—	49	80	172	—	10	—	—	160	190	280	150	80
Dobrovnik	6	12	40	39	21	—	15	32	10	175	140	135	90	30
Lendava	2	4	27	43	147	—	65	8	—	85	120	230	85	140
Petišovci	11	17	62	74	189	—	142	30	20	170	80	250	50	220
Velika Polana	3	—	36	30	110	—	—	10	—	125	80	110	30	30
Skupaj LD	44	58	1 040	808	1 996	—	418	150	58	3 369	2 683	3 320	1 290	1 030
GL Fazan	4	1	171	530	7 896	813	1135	7	5	345	800	1 030	1 050	850
GL Kompas	50	27	206	153	2 469	8	2	100	20	640	800	650	100	10
Skupaj GL	54	28	377	683	10 365	821	1137	107	25	985	1 600	1 680	1 150	860
Skupaj LD in GL	98	86	1 417	1 491	12 361	821	1555	257	83	4 354	4 283	5 000	2 440	1 890

Leta 1978 smo lovišča za veliko divjad na novo rajonizirali, začeli izvajati enotne gojitvene smernice in temu ustrezno planirati odstrel. Uspehi takega gospodarjenja se že kažejo. Seveda pa je bilo najprej potrebno premagati odpor lovcev za izvrševanje pravilnega strukturnega odstrela. Organi in pristojne komisije ZLD so s svojim delom omogočile, da večina lovcev in vodstev lovskih organizacij sprejem in izvaja dogovorjene gojitvene smernice.

V letu 1981 smo izdelali lovskogospodarske načrte, s katerimi so lovskie organizacije enotno ocenile svoje potenciale in na njihovi podlagi opredelile svoje cilje. Predvideni ukrepi so načrtovani ob

upoštevanju sedanjega stanja populacij in zgornje meje številčnosti posamezne vrste divjadi, glede na naravne razmere v okolju in na osnovah enotnih gojitvenih smernic v SR Sloveniji.

Obdelani so ukrepi, kako doseči načrtovano številčnost divjadi na enoto površine, dinamiko odstrela ter načrt vlaganj divjadi. Pri vseh ukrepih in načrtovanih posegih v populacije velja načelo dinamičnega usklajevanja načrtov z dejanskim stanjem. Ker so načrti izdelani upoštevaje sedanje stanje, ki se še naprej spreminja, bo potrebno ukrepe in smernice prilagajati. Pri tem pa mora odločilno vlogo igrati stalno strokovno spremljanje dejanskega stanja v naravi.

Skladno z razvojem lovstva v Prekmurju je odigralo svojo pomembno vlogo tudi vzgojno-izobraževalno delo, ki se v lovskih organizacijah izvaja prek programa LZS in ustreznih komisij pri ZLD. Težišče izobraževalnega programa je v vzgoji lovskih pripravnikov. Že leta 1972 smo uvedli 50-urne tečaje za kandidate, kar se je izkazalo za koristno pri opravljanju lovskega izpita. Nadaljnje izobraževanje se odvija v sklopu vzgojno-izobraževalnega programa LZS, prek dopisne šole za lovske tehnike in tečajev za lovske čuvaje. Temu izobraževanju daje naša ZLD ustrezen poudarek, saj je dopisno šolo za lovske tehnike dovršilo 14 naših članov. Na dveh tečajih za lovske čuvaje, v letih

1979 in 1982, pa si je pridobilo dodatno izobrazbo 76 članov, ki so prenesli poglobljeno znanje v vse lovske družine.

Lovska organizacija skrbi tudi za vzgojo občanov, predvsem šolske mladine: s predavanji, filmi, članki v časopisih in z lovsko fotografijo. Rogisti ZLD Prekmurje slavijo letos 10-letnico svojega bogatega delovanja. V tem času so se uspešno vključili v kulturno dejavnost tudi drugih lovskih družin in celotne slovenske lovske organizacije. Nastopili so skoraj na vseh pomembnejših lovskih prireditvah v Sloveniji in tudi na številnih nelovskih.

Tudi razvoj lovskega strelstva je ozko povezan z rastjo in razvojem naše lovske organizacije. Od leta 1937, ko je bilo v Beltincih prvo lovsko strelsko tekmovanje na glinaste golobe, se ta dejavnost stalno širi. Po osvoboditvi smo prvi v Sloveniji začeli načrtno razvijati streljanje na umetne golobe. Leta 1960 smo zgradili prvo strelišče v Babičevi gramoznici, ki je delno ustrezalo predpisanim zahtevam. To je omogočilo še širši razvoj te zvrsti strelstva, ki se je prenesla v vse lovske družine. Strelci prekmurske ZLD so dosegli opazne us-

pehe na republiških in drugih prvenstvih. Leta 1981 so osvojili ekipno republiško prvenstvo v obeh disciplinah, na umetne golobe in v tarčo »srnjak«. Velik uspeh je olimpijsko strelišče na umetne golobe v Rakičanu, ki je bilo zgrajeno s sredstvi lovskih družin in z vloženim prostovoljnim delom članstva. Letos smo na istem kraju zgradili tudi objekt za streljanje v tarčo »bežeči merjasec«, kar je omogočilo izvedbo strelskega prvenstva Lovske zveze Slovenije za leto 1982.

Dejavnost lovske organizacije se dopolnjuje tudi na kinološkem področju. Prekmurje je bilo znano po dobrih lovskih psih, ki so jih vzrejali naši lovci. Skupaj s kolegi tudi iz drugih delov Pomurja so »razvijali« predvsem nemške kratkodlake in ostrodlake ptičarje. Kinološka organizacija je delovala na celotnem območju Pomurja enotno. Svojo dokončno obliko je dobila v letu 1980 z ustanovitvijo Lovskega kinološkega društva za Pomurje.

Na žalost je steklina, ki se je v Prekmurju najprej pojavila v letu 1973, močno ohromila delo na kinološkem področju (zaradi kontumacije psov). Vendar smo uspeli zadržati osnovni potencial psov, ki bo

lahko, ob primernem uvajanju novih plemenjakov, imel ustrezne rezultate.

Uspehi, ki smo jih dosegli prekmurški lovci, niso ostali neopaženi. Ob ustanovitvi lovskogojitvenih območij v Sloveniji je prav naša ZLD postala nosilec izvajanja dejavnosti in gospodarjenja v Pomurskem lovskogojitvenem območju, v katerem bo potrebno voditi enotno lovsko politiko in samoupravno sporazumevanje z vsemi dejavniki.

Prekmurški lovci smo se vedno poskušali organizirati tako, da bi bili sposobni izvajati vse naloge, ki jih pred nas postavlja družba. Naše udejstvovanje mora v bodoče sloveti na prizadevnejšem prostovoljnem delu, če naj uresničimo zastavljene programe.

Zavedamo se, da je le z enotnim in dobro organiziranim lovstvom možno učinkovito izvajati našo osnovno nalogo — varstvo in gojitev divjadi. Uspešno delo, ki ga je naša lovska organizacija opravila v 60 letih obstoja, nam jamči, da smo na pravi poti, da bodo tudi v bodoče naša prizadevanja osredotočena v uspešno rast naše lovske organizacije in varovanje okolja v dobro divjadi in človeka.

Tudi prepelica, ki je po zakonu ni dovoljeno loviti vse leto, je na prekmurskih poljih že zelo redka

Foto K. Lampe, Diana



Notranjska jelenjad

Anton Marinčič

Veliko je bilo rečenega in napisanega o tej divjadi, ki naseljuje — v grobem rečeno — ves javorniško-snežniški masiv z vsemi obrobji na vzhodni in zahodni strani, pa vendar se mi že dolgo časa vsiljuje misel, da bi bilo treba to zadevo osvetliti širše, z več vidikov. To je pa precej delikatna in zahtevna tema, zato se je vsi izogibamo. No, vendar sem se odločil, čeprav vem, da se vsi ne bodo strinjali in da bom s svojim pisanjem koga tudi užalil.

Jelenjad, ki je bila v drugi svetovni vojni precej zdesetkana, je z rojstvom nove Jugoslavije dobila z našo družbeno ureditvijo, tako kakor druga divjad, drugačno mesto. Ustanovljene so bile lovske družine in gojitveno lovišče Jelen-Snežnik (ustanovil ga je republiški izvršni svet). Osnovna naloga tega gojitvenega lovišča je bila gojitev in širjenje te vrste divjadi na vsa področja, kjer ima življenjske možnosti. Menim, da je bila takratna usmeritev pravilna iz lovskega in ekološkega vidika. Uspehi takega gospodarjenja so bili kaj kmalu vidni. Jelenjad, prej samo prehodna, zlasti v zimskem času, se je začela širiti iz matičnega biotopa tudi na obrobna področja, kjer so gospodarile lovske družine. Le-te so kmalu začele v svojih poročilih prikazovati prisotnost te divjadi v svojih loviščih in vzporedno s tem planirati tudi odstrel. Sprva so odstrel izvrševale zelo previdno, potem pa vse bolj odločno. V svojih poročilih o staležih v loviščih so začele celo pretiravati in jelenjad prikazovati kot stalno divjad, tudi tisto, ki je bila pri njih samo v času migracije. Tako so skušale pridobiti osnovo za večje odstrelne plane. Toda takratna politika gospodarjenja je bila drugačna, zato so bili odstrelni plani gospodarskih odsekov pri občinah manjši od družinskih. Tudi če so lovske družine divjad po planu odstrelile in prosile za dodaten odstrel, je bil le-ta redkokdaj odo-

bren. Vzporedno s tem pa je gojitveno lovišče Jelen gospodarilo še bolj varovalno, skratka, v smislu določene mu naloge.

Žal smo vsi, ki smo to delali v dobri veri in z dobrim namenom — tudi tisti »pametni«, ki sedaj tako ali drugače tolčejo po lovcih, češ da so oni edini krivci sedanjega stanja v gozdu — nismo vedeli, da tak način gospodarjenja z divjadjo pelje v drugo skrajnost — v porušenje biološkega ravnotežja med rastlinojedi in rastlinstvom. Torej, prišlo je do vrhunca širjenja jelenjadi, s tem pa tudi do vrelišča pri drugih uporabnikih prostora — pri gozdarjih. Začeli so se močni trdi, na ostrino postavljeni sestanki, o katerih pa ne bi pisal.

Sprožen je bil postopek za usklajevanje, kar z drugimi besedami po-

meni začetek velikih odstrelov, vzporedno z njimi pa tudi težnja po izboljšanju življenjskih razmer za divjad. Prav prehranjevalnim možnostim smo v našem lovskogojitvenem območju, predvsem v gojitvenem lovišču Jelen, začeli posvečati vso pozornost in na tem področju dosegli tudi lepe uspehe. Naj v ilustracijo navedem nekaj podatkov za gojitveno lovišče Jelen — Snežnik (za LGO jih, žal, nimam): Travnikov, lazov, njiv, ki jih vzdržujemo (to se pravi: čistimo, gnojimo, kosimo, je 274 ha. Nadalje na osnovi dogovora še vsako leto na 0,1 % gospodarske površine pripravimo grmišča. Tu je še zimsko krmljenje. Vse to smo delali in še delamo z veliko zavzetostjo. Drugi del usklajevanja, to je odstrel, je pa čedalje bolj problematičen. Zavedamo se, da smo pla-

Dolgo šilasto rogovje z rožama potrjuje dveletnega jelena Foto J. Papež, Diana





September in oktober — čas jelenjega ruka

Foto J. Papež, Diana

ne (ki jih, žal, nismo sprejeli mi) dolžni izpolnjevati.

Uresničevanje zadnjih planov odstrela smo dosegali z nenormalnim načinom lova. To se pravi: lovili smo ne glede na debelino snežne odeje (zakon prepoveduje loviti divjad v visokem snegu!); izvajali smo prekomerne skupne love na vsej površini, tudi v bližini krmišč; lovili smo vseskozi od januarja, ko se začne odstrel za t. i. analize, in naprej od julija, ko se po odločbi republiškega sekretariata oz. komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano odpre lov na jelene lanščake, pa vse do konca leta. Čeprav smo vedeli, da to ni v skladu z lovsko etiko, smo tako »lovili« in tako še »lovimo«. Toda kljub tako »pospešenemu lovu« planiranega odstrela v preteklem letu nismo dosegli. Prav to je pa tisto, kar me sili k razmišljanju.

Delali smo po kontrolni metodi in ji skušamo verjeti, kljub drugačnim opazanjem v naravi! Pri vsem tem upoštevamo, da je zaradi poostrenega lova divjad bolj plaha, da se skriva v bolj odmaknjenih predelih in da se giblje predvsem ponoči. Vendar bi pri vsem tem, ob goli logiki, če je divjadi res še vedno toliko kot prej ali malo manj, moralo biti pozimi temu ustrezno število sledov. Ob tem se človeku vsiljuje vprašanje, ali je morda v naši teoriji

le kakšna neznanka, ki je nismo upoštevali, ali pa je snežniška jelenjad začela »letati«.

Vem, da mi bodo zopet očitali, da govorim na pamet. Kontrolno metodo so po svetu v glavnem uporabljali na ograjenih površinah. Tam je dala odlične izide, saj je napaka, kjer ni premikov izven določenega območja in ni dotokov vanj, skoraj nemogoča. Prav tu je po mojih nestrokovnih ocenah verjetno ena izmed skrivnosti, ki je mi doslej nismo upoštevali. Da je tako, naj na kratko razložim: Jelenjad se je v času svoje ekspanzije z matičnega Snežnika širila zaradi prenaseljenosti navzven. To je trajalo toliko časa, dokler z odstrelom in z izboljšanjem prehranjevalnih možnosti v njenem matičnem biotopu zopet nismo vzpostavili ustreznih razmer za njeno življenje. Tako je jelenjad, ki je pripadala drugi populaciji, začela dotekati zopet tja, od koder so pravzaprav njeni predniki prišli. Dokaz temu je, da so lovišča na primorski strani, ki nimajo več bogatega zaledja v Snežniku, postala precej prazna. Izpraznil se je tudi prostor med slavnisko-obrovsko-snežniškim masivom. Še izrazitejši pa je primer Menišije, kjer je dotok z Ljubljanskega vrha. To potrjujejo tudi ugotovitve mejnih hrvaških lovcev, ki so pred leti čakali in lovili v glavnem ob meji gojitvenega

lovišča Jelen, od koder je bil dotok jelenjadi. Sedaj se je obrnilo in lovci v naših revirjih, ki mejijo na Hrvaško, vedo povedati, da jelenjad prihaja nazaj prav tam, kjer je prej »odtekala«. Na vzhodni strani, kjer mejimo s kočevsko regijo, je podobno.

Iz tega sledi ocena, da se je jelenjad vse do letos vračala v Snežnik. Le s pomočjo tega smo lahko uresničili tako velike plane odstrela. Z vso gotovostjo tudi trdim, da brez tega »dotoka« že v letu 1978 odstrelnega plana ne bi izpolnili. S tem nočem omalovaževati kontrolne metode, ki je teoretično dobro zastavljena. S svojim razmišljanjem le skušam pomagati iz začaranega kroga, v katerem smo.

Na napakah se učimo — to je dejstvo! Ni danes lovca v Notranjskem lovskogojitvenem območju, ki ne bi pritrdil, da je bilo po letu 1970 v tem območju preveč jelenjadi. Vse več pa nas je, ki se vprašujemo, ali ne bomo iz ene skrajnosti prišli v drugo. S svojim ravnanjem dokazujemo, da se še vedno ne znamo strpno in pametno dogovarjati. Kajti ravnovesje v naravi je namreč odvisno tudi in večkrat v veliki meri od naših takšnih ali drugačnih nag-njenj in apetitov, ne zgolj od dejanskih ekoloških sposobnosti prostora.

Jelen

Andrej Rant

Zbežal čez jaso je prostrano, v dolgih skokih jo je preletél; v skelečem ognju pleče razcefrano, srce otrplo gnal je žgoči strel.

V očeh širokih, v zenicah razprt zarisala svoj strah je smrt. Vse bliže že je psov sopenje in lajež reže mu kosti; v hrbtišču čuti zob drhtenje, ko hlastajo, meso hromi...

Majávo sonce se na nebu ustavlja, megleno jutro se mrači; sončna iskra se v očeh poslavlja, njen lesk izginja in motní...

Čez travnik v rosi rdeča sled se vleče, razmršen vran zakrakal je grozeče.

Neizkoriščene možnosti pri gojitvi race mlakarice

Lojze Černe

Mlakarici smo začeli posvečati večjo pozornost z gojitvijo šele po letu 1970, ko je njeno število v Sloveniji kritično upadlo na tedaj ocenjeno komaj 1700 rac. Zanimanje za gojitev mlakarice pa je še zlasti naraslo zaradi splošnega upadanja staleža poljske divjadi. Mlakarica naj bi nadomestila izginjajočo jerebico in zajca. Vendar pa prostora, ki nastaja z izginjanjem jerebice, z mlakarico ni mogoče zapolniti. Mlakarica zahteva pač druge življenjske razmere kakor poljska divjad in smo z njo lahko le popestrili lov na malo divjad.

Z vsesplošno skrbjo za poživitev staleža mlakarice od 1970. do 1980. leta smo brez dvoma dosegli enega najvidnejših uspehov pri gojitvi divjadi nasploh. Stalež mlakarice se je v teh letih ob skromnih gojitvenih ukrepih vidno večal in smo lani spomladanski stalež rac ocenili na 23 000. Ustrelili pa smo 8100 rac, kar je le tisoč manj, kolikor smo uplenili zajcev. Raca mlakarica tako postaja ena najpomembnejših izmed male divjadi.

Kljub temu, da smo z gojitvijo mlakarice uspeli, pa z doseženim še zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Posebno ne, ker smo pri gojitvi te race v zadnjih letih že močno popustili, čeprav še nismo izkoristili vseh možnosti za njeno gojitev. Ukrepi, s katerimi smo povečali stalež, se že opuščajo in mlakarica ni več deležna take skrbi kakor pred leti. Pri lovcih se že pojavlja težnja, da bi lovni čas na raco podaljšali v februar. Moti jih predvsem to, da se februarja v naših vodah pojavlja veliko število rac na svoji redni selitveni poti z juga proti severu. Radi bi pozabili, da so naše race v tem času že v parih in da je prav skrajšanje lovnega časa največ pripomoglo, da se je število rac popravilo. Mnoge lovske družine sedaj, ko je nekaj več rac, opuščajo vpejlane gojitvene ukrepe, ki so tudi veliko prispevali k povečanemu staležu. Tako se opušča zimsko krmljenje, zaščita rac v rezervatih

in intenzivna zreja z vlaganjem rac. Pozablja se tudi na odreditev lovnih dni, ki morajo biti usklajeni med lovskimi družinami, da rac z neprestanim lovljenjem preveč ne vznemirjamo. Mlakarici vse to prav gotovo ni v prid in ji bo potrebno spet nameniti več skrbi. Z nadaljnjo gojitvijo bi število rac lahko še precej povečali, saj so možnosti še neizčrpane.

Mlakarici posvečajo veliko skrb pri gojitvi celo v deželah z ugodnimi naravnimi račjimi stanišči, kjer se zadržuje in gnezdi na posameznih jezerih tudi po več tisoč rac. Na Nizozemskem, kjer je veliko naravnih račjih stanišč, mlakarico prizadevno goje na ta način, da ji še dodatno izboljšujejo življenjske razmere z zasajanjem mlak z rastlinjem, z nameščanjem valilnic in s krmljenjem. V Ameriki ponekod zasejejo večje površine z žitom, ki ga poleti, ko dozori, poplavijo in s tem umetno ustvarjajo idealne razmere za zadrževanje rac na določenem prostoru v jesenskem in zimskem času. Povsod, kjer raco goje in ne samo streljajo, dajejo velik pomen z odrejanjem lovnih dni. V večini

primerov, tako celo v nekaterih račjih staniščih v Italiji, love raco le enkrat tedensko ali celo samo enkrat na 14 dni.

V Sloveniji pravih račjih stanišč, kjer bi na enem mestu gnezdilo na stotine rac, ni. Imamo pa druge možnosti, ki omogočajo, da raco moremo skoraj povsem z enakim uspehom gojiti kakor v pravih račjih staniščih. Imamo veliko vodnih površin, rek, potokov in kanalov, ki pozimi ne zamrznejo. Prav zaradi tega se race od nas tako izrazito ne selijo kakor iz severnejših dežel. Naše race so tako rekoč stalne, pri nas gnezdiijo in tudi prezimujejo.

Mlakarica je po naravi zelo skromna in prilagodljiva. Zato poleg pravih račjih stanišč — velikih zamočvirjenih površin — naseljuje domala vse vodne površine. Tako se naseli ali se vsaj občasno zadržuje ob vsaki še tako majhni mlaki, potoku ali ribniku. Skromna v zahtevah, kakor je, od vse vodne perjadi prva naseli novonastale vodne površine, opuščene peskokope, glinokope in akumulacijska jezera. Naseljuje celo ribnike v mestnih

Racakov vzlet

Foto M. Hain, Diana

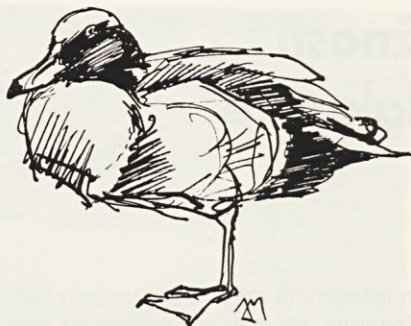


parkih in dele rek, ki tečejo skozi mesta.

Izjemno prilagodljivost mlakarice lahko s pridom izkoristimo pri njeni gojitvi. Že ob skromni pomoči jo lahko dokaj uspešno gojimo skoraj v vseh vodah, od potokov, rek, rečnih rokavov, opuščeni gramoznic do umetnih ribnikov in vseh akumulacijskih jezer.

Zelo pomembna za gojitev mlakarice so vsa novonastala akumulacijska jezera in večji ribniki. Čeprav ta jezera nimajo značaja pravih račjih stanišč, ker so slabo obraščena in nimajo zamočvirjenih vodnih plitvin, so za mlakarico zelo pomembna. Akumulacijska jezera tvorijo skupaj z drugimi vodnimi površinami v ožji in širši okolici skoraj enaka stanišča, kakor jih imajo prave račje mlake. Življenje mlakarice se namreč odvija v več različnih življenjskih razmerah. Le redko račja stanišča nudijo na enem mestu vse, kar raca potrebuje, to je ustrezen prostor za gnezdenje, za gojitev mladicev, za hranjenje, za golitev in dnevni počitek. Ker je raca odličen letalec, ji je omogočeno, da vsem tem svojim potrebam lahko zadosti na raznih mestih.

Zato so pri racah redni sezonski premiki. Lovcem je često nerazumljivo, zakaj se race z mesta, kjer



so gnezdile, nenadoma preselijo drugam. Poseben prostor za bivanje si iščejo konec poletja, ko se družijo v jate. Večje jate si za jesen in zimo za dnevni počitek izberejo odprte vodne površine, tako na rekah kot jezerih. Sedaj prav akumulacijska jezera nudijo racam odlično zatočišče. Sredi večjih jezer najdejo potreben mir in so varne tudi pred puško. Z jezer race redno poletavajo za hrano na okoliške vode, na poplavljenih travnikih in polja. Konec zime se race z jezer in večjih rek premaknejo na okoliške vode, kjer si poiščejo mesta za gnezdenje. Akumulacijska jezera so za mlakarice neprecenljive vrednosti, zato bi morali na vseh teh jezerih od avgusta pa do konca januarja prepovedati čolnarjenje. Če ne na vsem jezeru, pa vsaj na večji površini na sredini, kjer race

počivajo. To morajo upoštevati tudi lovci. Dogaja se, da prav lovci vsak dan ali večkrat na teden s čolni preganjajo race. Če je že tak lov potreben, naj bo enkrat na štiri-najst dni, sicer pa naj imajo race mir. Mnogo bolje je, če race lovimo na okoliških vodah na preletu ali zalazu, na jezerih pa naj imajo mir, saj so si končno prav zaradi miru tak prostor tudi izbrale.

Za uspešno gospodarjenje z mlakarico se ne moremo zadovoljiti zgolj z naravnimi možnostmi. Dležna naj bo vsaj tolike skrbi kakor druge pomembnejše lovne vrste divjadi. Skromna, kakor je, mlakarica hitro poplaca vsak ukrep in trud s povečanjem številčnosti.

Med pomembne ukrepe, s katerimi vplivamo na povečanje staleža mlakarice, štejemo izboljševanje naravnih razmer, krmljenje, vlaganje iz voljerske zreje in intenzivno gojitev v rezervatih, pravilno planiranje odstrela in uskladijev lovnihi dni v okviru posameznih območij:

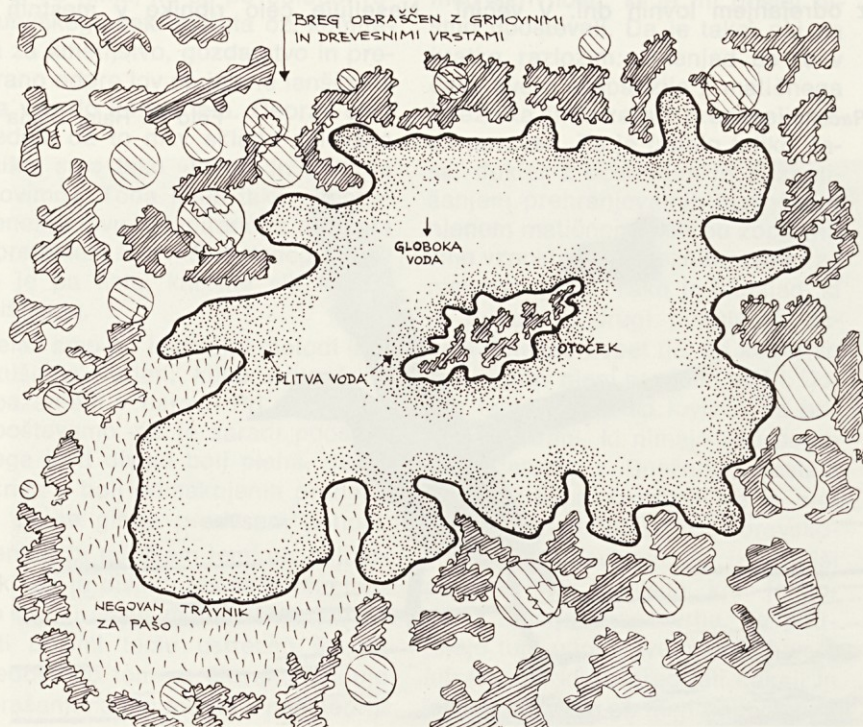
— Izboljševanje naravnih razmer

Veliko vodnih površin je moč precej izboljšati, tako da nudijo mlakarici ustrezne življenjske možnosti. Ustrezajo ji plitve, zaraščene vodne površine. Zato je koristno, da v globljih vodah razširimo vodne plitvine. Ostre robove brežin z buldožerjem ali bagrom zrinemo v globoko vodo, tako da so bregovi mlak plitvi. Mlake razširimo na ta način, da dobi obala čimveč plitvih zalivčkov. Sredi vode puščamo večje ali manjše otoke, ki so pomembni za gnezdenje. Pri vseh novonastalih vodnih površinah moramo stremeti za tem, da vsaj del obrežja ali kak večji zaliv tvori vodno plitvino. Lovci morajo zato pri vodogradbenih delih sodelovati in propagirati, da se za potrebe vodne perjadi nameni čimveč koristnega prostora.

K izboljševanju naravnih razmer za mlakarico štejemo tudi urejanje račjih mlak v opuščeni ribnikih, z zajezitvami zamočvirjenih dolin in z izkopi. V prejšnjih letih so lovci na ta način naredili nekaj račjih mlak in povsod tam so z gojitvijo rac zelo zadovoljni. Naravne in umetne mlake zelo izboljšamo z zasaditvijo vodnega in obvodnega rastlinstva. Robove mlak zasadimo z grmovnicami in drevjem. Plitvine pa z vodnimi rastlinami, ki dajejo kritje, zeleno hrano in plodove. Sadimo zla-

Ureditev račje mlake

Skica B. L.



sti trstiko, rogoz, biček, ločje, vodno krešo, vodno dresen, vodno lečo, plavajoči dristavec, račjo zel in druge.

— Krmljenje rac

Pri nas dajemo krmljenju mlakarice premajhen pomen in race le redko kje krmijo. Ne le v račarnah, kjer race intenzivno goje in krmijo skozi vse leto. Race bi morale redno krmiti tudi v prosti naravi pozimi na krmiščih. Na krmišče se raca zelo hitro naveže in ga redno obiskuje. Krmljenje je zato najboljši gojitveni ukrep, da race v lovišču obdržimo in da v širši okolici krmišč tudi gnezdiijo. Vsaka lovska družina, ki ima pogoje za mlakarico, bi morala v jesenskem in zimskem času oskrbovati vsaj eno krmišče. Glede hrane raca ni zahtevna. Ne potrebuje tudi posebnih krmilnic. Krmimo jo ob robovih vodnih plitvin in v plitvi vodi z želodom, z žitom vseh vrst in žitnimi odpadki. V času zimske stiske računamo porabo 8—10 kg zrnate hrane na raco. Ko ni snega in zaledenelih vod, krmimo manj, toliko, da race obdržimo na krmišču.

— Vlaganje mlakaric v lovišče

Race vlagamo v lovišče z velikim uspehom, mnogo večjim kakor fazane. Vlagamo jih z namenom, da jih intenzivno gojimo v račjih rezervatih ali pa za takojšen odstrel. Za takojšen odstrel race lahko vlagamo v vsako vodo (reke, potoki, mlake, ribniki). Z namenom, da jih nadalje gojimo, pa jih vlagamo v večje mlake, glinokope, rečne rokave, umetno urejene račje mlake, jezera in večje ribnike. Vodno površino, ki jo namenimo za pospešeno gojitev, izločimo kot gojitveni rezervat, v katerem rac ne lovimo. Gojitvena mlaka naj bo v bližini tekoče vode, da imajo race možnost prelata, kar je važno zlasti pozimi, ko mlake zamrznejo. Če gojitvena mlaka nima ustreznih naravnih možnosti za gnezdenje, potem postavimo umetne valilnice. V vseh zrejalističnih poskrbimo za celoletno krmljenje. Ker race v gojitveni mlaki sčasoma podivjajo in ne valijo več rade v rezervatu, je potrebno vsaka 3—4 leta matično jato obnoviti z novimi racami. Race v intenzivni zreji začno nesti zelo zgodaj in je vedno nevarnost, da jajca zmraznejo. Zato je



koristno jajca, tja do sredine aprila, iz gnezd vsak teden pobrati in v vsakem gnezdu pustiti le po 2 jajci. Pobrana jajca izvalimo pod kokljami ali v inkubatorjih. Na ta način dosežemo, da je prirastek rac velik, vsaj 4—6 rac na samico. Pri intenzivni zreji je tudi važno, da z večjim odstrelom racakov poskrbimo za pravilno spolno razmerje, ki mora biti v intenzivni zreji 1 : 3 v korist samic. V naravi je spolno razmerje 1 : 1.

— Planiranje odstrela

Kakor pri vsej divjadi, moramo tudi pri racah planirati odstrel le v okviru letnega prirastka. Če bodo race za odstrel proste, ne da bi ugotavljali njihovo številčnost in jih lovili neplansko, potem bomo kaj kmalu stalež občutno znižali. Prav je, da se spomladi oceni stalež, v avgustu pa ugotovi prirastek, ki je iz leta v leto različen, šele nato pa naredimo plan odstrela.

— Lovni dnevi

Raca je zelo občutljiva na vznemirjanje. Ker dobro leti, se zaradi stalnega vznemirjanja lahko odseli zelo daleč. Zato za pravilno gospodarjenje ne bi smeli dovoljevati več kakor en lovni dan v tednu, še bolje pa en lovni dan na štirinajst dni. Lovne dneve je tudi treba med družinami tako uskladiti, da imajo race možnost umika iz lovišča v drugo lovišče. Zagotovitev potrebnega miru je predpogoj za uspešno gospodarjenje z mlakarico.

Mlakarica je za gojitev zelo perspektivna divjad. Vsekakor zasluži, da nadaljujemo z gojitvijo, s katero smo pred leti uspešno začeli in izkoristimo vse možnosti, ki se še ponujajo. Več o gojitvi in gojitvenih ukrepih pa najdete v posebnih poglavjih o raci mlakarici v knjigi »Mala divjad«. Statistični pregled o odstrelu mlakaric v vseh loviščih SR Slovenije v letih 1980, 1979 in 1978 je objavljen v št. 6 tega letnika, na straneh 196—197.

Žarne oči davnine

(Romanca o divjih mačkah)

Jelo Gašperšič

III. RAPORT — O DIVJI MAČKI, KI JE ZMAMILA DEČKA S SMODNIKOVIM VONJEM

Otroštvo je mavrična sestavljenka vprašanj in ugibanj. Da bi se znašlo in razvedelo, skuša obseči vesoljni prostor in ujeti čas. Išče odgovorov. Odgovori sprožijo nova tuhtanja in vprašanja: kako postovke na poti iz daljnjih dežel najdejo domači zvonik, lastovke pa stara gnezda na prekladah hlevskih obovk? Kako neki! Tako, kakor konji panških in traščinskih furmanov, ki so dopoldne odpeljali v mesto klastre bukovih drv. Na povratku natanko vedo, h kateri oštariji od Štepanje vasi do Sadinje vasi je treba zaviti. V nočeh, črnih kot oglje, obnemogle in sladko nade lane voznike sami zanesljivo pripeljejo na domača, hribovska dvorišča!... Kaj storiti, če nas pri nabiranju borovnic zaloti medved? Nič skrbi! Uležeš se, nehaš dihati in se narediš mrtveca. Mrtvakov medved ne mara. Malo te povoha, sprevidi, da s teboj ni nič in odhlača po svojih poteh! Kaj pa, če te daje nahod in moraš prav tedaj kihniti? Takrat je medved že pri nogah. Zašpehane cajgaste hlače, trajno umazane noge, umite čisto po naključju pri lovu kapeljnov v strupeno mrzlem Globovžku — izjemno pa pod tiranskih pritiskom starejših sestra — ga prav nič ne zanimajo!... Kaj bi se zgodilo s skalo v Marječku, Kvadniku ali Molniku, veliko kakor krušna peč, če bi vsakih tisoč let nanjo sedla drobna ptička, jo obrusila s kljunčkom in odletela? Bi skale zmanjkalo v bilijonu let? Da! Ptička bi skalo zbrusila v kup sipke mivke! Bilijon je tolikšno število let, da ga človeška pamet ne more dojeti! Pa, saj ptička ne živi tako dolgo, da bi to lahko storila? Ptička, preden umre, pove svojo skrivnost drugi ptički in tako gre iz tisočletja v tisočletje! Ko bomo pisali dva tisoč, bo ptička spet priletela. Če bomo dolgo na svetu, bomo to doživeli!

In smo doživeli, še preden je odzvonilo tisočletju. Natanko to se je zgodilo Kvadniku. Ne skali, ampak celotnemu mojemu hribu. Kvadnika (ime pride najbrž od klade), enega izmed severozahodnih

grbastih pobočij Molnika, takega, kakršen je bil, sedaj ni več. Kvadniku na čelu zeva strašna rana, ki ne bo nikoli več zaceljena, edinole, če se bo Zemlja še enkrat rodila.

Ptička se je zmotila. Svojo skrivno nalogo je zaupala napačnim, železnim pticam z jeklenimi kljuni, ki ne porajajo za otroška ugibanja. Požrešne motorke, avstrijske »stihlerice«, italijanske »alpine« in novejšje Tomosove »husvarne« so ostrigle hrib, kakor je ostrizen menih. Razdejeale so ga mine. Stroji ga meljejo v granulate, kakršne si srce poželi. Žlahtni beli podmolniški pesek potrebujejo vsi, živi in mrtvi. Živi, da posipajo dvorišča in s teranovo obmetavajo bavorske fasade, mrtvi, da jim lepša počitek. Na jalovini Kvadnika počiva nova, ljubljanska severna obvoznica.

Pa Bajdovka! Najlepše ime, ki sem ga kdaj slišal za senožeti in na robah malo zamočvirjene travnike z rajdami jelš in s starimi hrasti, na katere so priletele jate divjih golobov. Na Bajdovki ni več presunljivenga vonja po dimu pastirskih ognjev, po krompirju in kostanju, v žerjavici pečenih, ter po napol pečenih napol osmojenih potočnih postrvih. Najbolj možati hrasti so padli, mlini obmolknili. Bajdovko oklepata strogi liniji regulirane Podmolnišnice in Dobrunjce. Le stari Globovžek še vztraja, ovešen z belo plastiko, kakor z zastavami predaje. Občasno jih snemajo prizadevni ribiči. Oba, Kvadnik in Bajdovka, pa bi zaslužila, da bi jima, ob zadnji uri, dober rogist, ob gromki častni salvi, odtrobil pretresljivo žalostinko.

Odbegle spomine moreš tedaj priklicati le kakor razseljene zdomce, naj se vrnejo v razdejano gnezdo... Odkar se je stari »Sakra-mokra« na začetku štiridesetih let odločil za večna lovišča, so začeli posebneži, rojeni v minulem stoletju, kot težak zemeljski plaz, kakor erozija človeških usod drseti mimo naše hiše na novo krajevno pokopališče. Moral sem ga zamenjati. Do tega je prišlo kar samo od sebe. Postal sem tihi, neoverjeni, samozvani »podzakupnik« lovišča vse tja do vrha Molnika. Tu pa se je pogledu že odpiral nov svet. Osupnil si, kakor da si nenadno obstal

nad prepadam: širono Ljubljansko barje in njegovo obrobje. Kakor hrbet orjaškega predledeniškega dinosavra je bilo videti krmsko in mokrsko pogorje. Stara Dolenjska cesta se je v Šmarških ridah vzpenjala in zvijala nekam v širni, beli svet. Stemnilo se ti je pred očmi od širjave in daljave. Brž si se s pogledom nazaj oprijel sivine domače strehe, da te ne bi posrkali vase.

Med počitnicami in daleč v jesen sem pasel Mesarjeve ovce in na dolgih pohodih čez senožeti v hribe, ob vsakem letnem času, sem imel na skrbi vsaj štiri, če ne pet kit jerebic. Ljubosumno sem spremljal neznanega lovca, ki je vdrl v moje kraljestvo in poslal serastega ptičarja v dozorevajočo ajdo. Uprizorila sta mi celo parado: iskanje, natezanje, strumno stojo psa in brneči vzlet moje kite. Ob strelu sem mislil, da je po njej, po celi kiti. Pa se je le ena ločila, letela nekam navpik in padla nazaj kot kamen. Fermač je aporiral. Naj bo, ena jerebica več ali manj, sem si mislil Zajcev sem imel več znamenovitih. Včasih sem katerega zašalo vrgel iz loža, da je malo poskočil in na daleč postavil možica. Iz močvirja so mi izpod nog z glasnim in ostrim »či-kic« vegasto vzletale kozice in nedaleč stran padale v kritje. Na hrastu, pod katerim sem se pritalil, je šumeia in frfotala jata divjih golobov, ki so obirali dozorevajoči želod. Zaman si se trudil, da bi jih videl skozi obraščene rogovile. Videl si jih le, ko so priletali in odletali. Bogato je bilo moje lovišče.

Le nečesa nisem mogel dognati. Kje tiči ta vražja divja mačka? Je še v naših hribih ali je ni? Nihče je več ne omenja! Celozgovorni lovci molče o njej kot grob. Če je bila tu pred petdesetimi leti, mora biti tudi sedaj! Čemu bi se ji zamerili? O divjem petelinu, ki še vedno poje na rastiščih na Golovcu, Molniku, Pugledu, Turencu, v Babni gori in na Debelem hribu, o divjem prašiču, ki je pravkar ril pod Javorom, je vedno dovolj prigod. Zakaj naj bi divja mačka izginila? To je bilo hudo pomembno čisto zasebno vprašanje, ki ga nisem zaupal nikomur. Niti svojim najboljšim

prijateljem. Z divjo mačko imava posebne račune, ki jih morava sama poravnati! Samo izslediti jo je treba!... Pretaknil sem stare votle čarovnice, žmulave vrbe. Preplezal hraste in bukve. Obiskal stare votle gabre, ki so z dupli strmeli vame kakor enooki in enonogi pomorski gusarji. Štreno so mi mešale in me zavajale zimske stečine lisic, ki so vse vodile proti Marječku in Kvadniku. Po dežju sem proučil sorodniške sledove domače mačke. Poznal in zapomnil sem si vse tigraste mačke potepuhe v okolju.

Končno vendarle! Našel sem najbrž sled, kakršnega sem iskal! Kakor večperesne deteljice so bile videti velike blazinice šap, odtisnjene v naplavljeni mivki na sipini potoka, se vlekli med odmrlim jelševim štorovjem in se izgubile med slonovskimi uhlji repuha. Vsa vznemirljiva steza je bila posejana z golobjim perjem. Kri mi je šinila v glavo, zatresla me je lovška mrzlica: Odtisov krempljev ni! Divja mačka hodi na moje golobe! Torej sva skupaj! Tu sta podpis in štempelj, ki ju že dolgo iščem! Toda, kje dobiti psa, ki mi jo bo pogнал na drevo? Do fermača mi ni. Rad bi iskrega istrijanca ali posavca. Pravzaprav imam vse, razen psa: Koničast alpski klobuček, ki raste z menoj, operjen s šojino perutnico z mavričnim, prečno modrikastim okencem, ki se je presušila kar za trakom. Podarili so mi jo šojarji, ki so v mojem jelševju lovili na čvenk. Imam vzdolžno zavit lovski rog najbolj razboritega in najmočnejšega mrkača, ki sem ga kdaj imel v čredi. Ko zarana ženem na pašo, z divjaško budnico zdramim vso sosesko. Imam nov lok s pravim uporom in z zvenečo tetivo iz debele strune tamburaške berde. Med lesenimi puščicami je tudi nekaj ostrih, napiljenih, prirejenih iz šibik starega dežnika. Ravno pravšnjih za divjo mačko. Ni kaj oklevati, vse je na dlani! Samo ostrega, bojevitega psa potrebujem. Dal ga bom na sled. Mačko mi bo pogнал na hrast in jo dokončal, ko jo bom z lokom sestrelil z veje. Preden ne spusti kosmate duše, ji ne grem blizu!

Obetalo se je rodovitno lovsko leto, nasmehnila se je prva lovška jesen. S sosedovimi otroškimi prijatelji smo prišli do lovskega psa. Nismo ga ne kupili niti nam ga ni nihče podaril. Prišel je sam ali pa nam ga je namenila dobra gozdna vila. Moral je biti eden tistih vročerkvnih posavskih brakov, solistov, ki na brakadi poženejo daleč, čez hrib in dol in jih potem zlepa ni nazaj. Vedo pa, kje je treba gospodarja iskati: Lov-



Foto J. Černač, Diana

ca išči po lovu tam, »kjer bog roko ven moli!« Tu, pri gostilni pa je sledu zmanjkalo. Gospodar se je odpeljal na gumijastih kolesih. Ves upehan, izmučen, z udrtima lakotnicama je strunasti rdečko, z okrašto ovratnico in belo zvezdo na čelu, postajal okoli vogalov gostilne in mesarije. Tresel se je od utrujenosti, zadržano cvilil in gledal otožno, kolikor psu sploh lahko prisodimo takšen pogled. Pustil se je pobožati. Prijazno je mahal s šibastim repom in se vedel, kakor da bi čutil, da je naletel na pra-

vo tovarišijo, na prijatelje, ki bodo potniku odprli srce, ga nahranili in poskrbeli za streho nad njegovo glavo. Strokovnjaško smo ugotovili, da pes ni nikakršen pocestni cucek, temveč plemenita žival. Dali smo ga na vrstico in ga odpeljali v zapuščeni Snopičarjev hlev. Na dolgo smo ga privezali k jaslom, kakor telička, da bi se lahko gibal, in mu nastlali s slamo, da bi lahko spodobno počival. Kadar smo ga obiskali, je vedno vstal, se zdravo pretegnil z nagibom nazaj in zadovoljno zaze-

hal. Sploh se ni upiral. Počasi, počasi ga bomo udomačili. Na tihem sem si mislil, da bova imela trdo šolo. Divjo mačko ga bom naučil napadati kar na potepuških domačih mačkah. Najbolj veselo nas je pričakoval, kadar smo mu prinesli hrane, ki smo si jo tako rekoč pritrgovali od ust: malo pocaste-ga močnika, bele kave s staro skorjo ali kaj podobnega. Našli smo mu tudi kakšno kost. Za moč! Pes in kost gresta skupaj kakor veverica in smrekov storž. Za ime se še nismo mogli zediniti. Lovskega psa pač ne smeš krstiti z imenom navadnega mešanca: lahko bi bil »Rdečko«, »Hektor«, morda »Hitra strela« ali še kaj bolj ostrega. Bili smo ponosni, da smo posestniki pravega lovskega psa, kakršnega pač ne more imeti sleherni paglavec, ki se na to ne razume. Razen tega je naša vest čista: pes je brez znamke. Pravzaprav smo ga morali skriti in rešiti pred nevarno medenino konjačevo zanko in pred zeleno pasjo ječo na štirih kolesih. Ta služba je bila natančna in vedno na cesti.

To so bile ure veselja, saj sta si bili obe govorici na moč podobni: naša in pasja. Toda ta ljubezen na prvi pogled je bila preveč lepa, da bi lahko dolgo trajala. Lepega dne pridemo, da bi psa nahranili — hlev pa prazen in našega varovanca nikjer! Od jasli je visel samo daljši konec vrvice. Razo-

čarani smo se spogledali: Ali je to močče? Preplavilo nas je občutje, da smo opeharjeni. Brak je izkoristil naše gostoljubje, se po divji jagi opomogel, pametno pregriznil vrvico in po francosko odhitel proti mestu. Tiralica po vasi ni dala dobrega izida. Na srečo smo vsi prebrali Cerkvenikovega »Ovčarja Runa«, da smo se lahko pogovorili o pasjih sposobnostih in čutu, da pes najde pot domov iz daljav, kjer poprej še nikoli ni bil. Velikodušno smo potlačili zamero pasji nevhvaležnosti in mu odpustili.

S psom tedaj ne bo nič. Ta vražja pasja pamet! Jesen ga je dala, jesen ga je vzela. Vodnjak, iz katerega sem črpal vednost o divji mački, ki so mi jo dali večerniški »šihiti«, sem izčrpal. Treba je vzeti pamet v roke in se stvari lotiti s prave strani. Lovišče bo treba najbrž razširiti, seči v Polšnikov graben, Kižlovko pod Razori, tihe doline Pugleda in Panško reko. Če bodo tam gozdovi nemi in gluhi, se bom moral podati v neznane gozdove Loma in Ravnega brda v smeri Prežganja in Janč, kjer sem že bil. Ne bi bilo slabo tudi malo pomoževati z lovci. Tako, zavito, da ne bodo niti zaslutili mojih naklepov. Toda kako, kako naj se prebijem v ta posvečeni zeleni krog? Nedeljski lovci pridejo in odidejo. Domači lovci se redko prikažejo. Še najbližji bi mi bil Križavčev oče, ki se včasih bolj sprehodi,

kakor da bi lovil po moji Bajdovki. Tudi tu ne bo pravega mostu. Kako naj trinajstletni pobič, bos v pozno jesen in v tričetrtinskih cajgastih hlačah, reven kot cekvena miš, sede z njim v sosedovi oštariji za mizo, naroči četrtinko bizeljčana in v oblaku dima njegove večne cigare močuje o divjih mačkah?! Nobena zadrega ni tako velika, da ne bi bila lahko večja ali tudi manjša. Jesen je bila spet prijazno naklonjena. Vrnila je več, kakor je vzela. Naravnost preplavila me je z lovsko vednostjo in modrostmi. Z učitelji sem si bil vedno na dobri nogi. Prišlo je do izvirne in uspešne menjave umskega dela s telesnim. Svoj čas sem enemu izmed učiteljev sekal drva in mu jih nanosil pa sem zato videl štiri opere. Za podeželjskega dečka je bilo za tisti čas pač nenavadno, da si je na paši z rokami podložil glavo, strmel v nebo, občudoval somerno rajanje kanj na stebru vzgonskega vetra in potem veselo in brezhibno zažvižgal slavnostni marš iz Verdijeve »Aide«.

Mož nove učiteljice, ki je z Notranjske prišla z družino, pa je bil lovec. Tih, zadržan mož, z začudenimi očmi. V moje življenje je vstopil kot naročen. Spet sem sekal in nosil bukova drva in bil bogato nagrajen. Odpiral se mi je nov svet: družinska in lovčeva knjižnica. Poleg severnjaških nobelovcev in drugih debelih bukev »Modre ptice« sem potešil lovsko lakoto tako, da sem v eni zimi prežulil vse letnike Lovca in knjigo Naš lov iz leta štirinajdeset. V spominski arhiv so vstopila nova imena, v lovsko srce so kapali novi pojmi o lovski pravičnosti. Prevzeli so me Gorupovi gamsi: To so doživeti črni škratje. Živali, ujete v značilnem gibanju, nabite gorske tršatosti, notranje napetosti in gibkosti, ki te v trenutku preselijo v svet nadgozdnih višin... O divji mački sem našel malo. Vse bi znal ponoviti na izust. Kakor da lovce preveč ne zanima. Škoda! Vseeno pa sem se zdel sam sebi učen in podkovan. Šivi lovske pameti so začeli sumljivo pokati.

Učenosti pa nikoli ni brez ostanka. Kako pa naj vem, ali reži z veje in puha vame domači tigrasti potepuh, križanec ali prava divja mačka? Različice v zobovju, dolžina črevesa, bele dlake med peščaji? Zamotano! Temne, sklenjene in nesklenjene obročke na kratkem valjastem repu bi že še preštel. Za vse drugo pa moram imeti mačko na tleh. Pravzaprav hkrati dve mački, domačo in divjo. Zamotano, da je kaj! Toda pustimo, naj čas dela za nas. Bomo potem poželi lovoričke!



Steklina na območju SR Slovenije

Od 16. julija do 15. avgusta 1982 so z območja 41 občin laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 254 živali: 174 lisic, 11 psov, 21 mačk, 6 goved, 1 polha, 27 srn, 7 jazbecev, 1 dihurja, 3 kune in 3 ježe.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 29 živalih z območja 9 občin: Ajdovščina (1 lisica), Cerknica (3 lisice), Ilirska Bistrica (3 lisice), Kranj (1 lisica), Lenart (6 lisic in 1 govedo), Logatec (1 lisica), Postojna (4 lisice), Ptuj (2 lisici) in Sežana (6 lisic in 1 srna).

Med obolelimi živalmi je lisic 93,10 %, drugih živali pa 6,90 %.

Od 16. 7. do 15. 8. 1982 niso ugotovili stekline v nobeni do sedaj še ne okuženi občini v SR Sloveniji.

Ljubljana, 18. 8. 1982

Republiška veterinarska uprava

Kaj sem rekel? Čakati? Kaj še! Bodočim lovcem se mudi iz prisilnega jopiča otroštva, prepovedi in omejitev. Vsako otroštvo ima svoje »ravbarje in žandarje«. Razboriti dečki navadno v nekaj letih ponovijo vso dolgo razvojno pot orožja, za katero je človeštvo potrebovalo tisočletja in tisočletja; od pestnaka, ostna in loka z operjeno puščico. Arzenal pokalic je bogat in pisan, buške in modrice na dnevnem redu, junaška bojovniška kri teče iz nosa. Ko se pogledajo v ogledalo in ugotovijo, da jih posebej zanima Mojca iz tretje šolske klopi, navadno odnehajo. Zaznamovanim z zeleno piko pa vroče srce zahrepeni po nečem, kar bi imelo cev, muho, petelina in da bi počilo. Ta gon se da primerjati s trajno ihto Gregoričevega Jožeka, bakreno naškropljenega možička iz spodnjega konca naše vasi. Stokrat se je zaklel, da bo na naslednji gasilski veselici izzval tak silen pretep, ki ga svet še ni videl. Nekomu, kdo ve komu, bo »za prmejduš« primazal tako, da mu je tudi sveti Peter ne zbrise! Jožeku pa zvezde nikoli niso bile prav postavljene.

Lovec pa ne more računati na srečo. Stavi lahko na ravne cevi in suh smodnik. Smodnik — to bo prava žavba za divjo mačko tudi brez psa! Zgodaj sem seciral dva polna lovska naboja, ki sem ju med praznimi tulci našel na krušni peči, ki je nismo kurili. Naboj je treba razstaviti kakor staro uro in se od zunanjega videza naboja z modrasovim rožičkom prikopati do nabojevega eksplozivnega bistra. Sreča, da nisem brskal po netilki! Pač pa sem zunaj napravil stezico iz črnega smodnika. Zapuhalo je kakor vlakec. Ogenj je cvrčeče odvihral po stezici in ugasnil. To ti je bil vonj: rezen, suh, neopredeljiv, ničemur drugemu podoben, omamen!

Preblisnilo me je: Kaj je svetoval Sherlock Holmes? »Opazuj, presodi in sklepa!« Kjer so naboji, tudi puška ni daleč! Na domačem podstrešju me je čakalo odkritje desetletja, da sem ostrmel in me je vrglo na zadnjico: dvocevka dratenka, skoraj natanko taka kakor puška starega »Sakra-mokre« in pa enajstmilimetrski enocevka z naboji, ki jo je Veljko Varičak spoznal za puško sistema Werndl z zaklepom v obliki vrtljivih vratic. Orožje iz druge polovice prejšnjega stoletja s štirirobnim bajonetom. Puški sta okrepili upanje, da očetovi namigi, da bo morda postal lovec, le niso bili prazni obeti. Kadar je odšel v Ljubljano po žeblje in razno okovje, je bil moj lovski dan. Če mu nisem na mizarski mizi krhal obli-

čev, sem se vtihotapil na podstrežje in izpod nagrmadenih kosov lesa privlekel skriti puški. To so bili lovi na divjo mačko. Leto in dan sem ju prožil na prazno in ju spet polagal nazaj, kakor nedotakljivi relikviji. Razen mene in očeta najbrž dolgo ni nihče vedel za to skrivnost.

Da bi puško odnesel v hosto, ni bilo misliti. To pride na vrsto pozneje, ko ji bom kos. Nekaj majhnega bi potreboval, kar bi lahko potopil v globoko malho suknjiča, ki sem ga podedoval po bratu. Dobra sreča mi je potisnila v roke strašilno pištolico, ki sem jo kupil od sošolca. Bila je starožitna damska pištolica, s kakršno so na začetku stoletja menda gospodične varovale svoje čare čednosti in kreposti pred preveč vsiljivimi, vendar streloplahami kavalirji. Enostavna, šest milimetrski priprava je bila bolj podobna očetovi pipi kakor kakemu browningu. Bil sem potešen, vendar ne popolnoma. Kako naj grem s strašilno pištolo na divjo mačko? Tega svet še ni videl. Spontano sem uresničil staro modrost, da potreba rodi izum. Zmoledeval sem pri bratu, ključavničarju, da mi jo po moji zamisli priredi v pravo strelno orožje. Zaspajkal je luknjico za izhod plinov, jo vpel v očetovo stružnico in ji cevčico prevrtal s šestmilimetrskim svedrom. Na lepem sem postal posestnik malokalibrskega orožja brez nabojev in orožnega lista. Vem, kje je moč dobiti drobne, bakrene želodke. Ali pa mi jih bodo prodali? Središče Ljubljane, kamor so me v unionsko pivovarno zarana pošiljali po ječmenove tropine za prašička, sem poznal kakor

stara mlekarica. Trgovina z lovskim in ribiškim priborom pritegne lovca kakor sinico ptičnica z lojeno, sončnično pogajo!

Na naslednji poti po ječmenove tropine me je kar odneslo k Ševčiku v Židovsko ulico. Voziček s polnimi vrečami sem parkiral kar na Kongresnem trgu, zakaj prostora je bilo dovolj. Bil je čas, ko še ni bilo treba sneti klobuka pred kupčkom konjskih fig pred Glavno pošto. Malo boječe sem zakrožil okoli vogala trgovine, kakor moji golobje na Bajdovki okoli hrasta. Široko odprte, okovane polknice pa so naravnost vabile z dobrodošlico. Ohrabren vstopim. Za slepilo kupim nekaj trnkov in strašilnih nabojev, potem pa prav previdno vprašam: »Za prave bi pa potreboval orožni list, kajne?« Prodajalec odkima: »Koliko bi jih pa rad?« Zmeden odgovorim, naj mi jih nekaj natrese. Natrese mi jih celo pest. Bil sem bogatin; voziček je kar sam poskakoval po Poljanski cesti proti domu.

Še preizkus na Bajdovki! Opravi ga bom tako, kakor sem videl lovca Groznika. Ena, dve, tri — je skozi ozko špranjo z mojstrskim strelom iz flobertovke opravil s trinogim potepuškim tigrom. V čelo, med poševne oči! Tako, kakor leva. Izbral sem žmulav hrast. V hrastu je nekaj žilavega, jeklenega. Pištolica je počila in približno zadela. Zmaličena kroglica se je globoko zarila v lubje in dosegla beljavo. Tako! Zdaj sem pripravljen! Mački se slabo piše! Lovski pohod se lahko začne!

(Se nadaljuje)



Izgubljeni srnjak

Andrej Levičnik

V začetku tega leta je umrl dolgoletni lovec gojitvenega lovišča Kozorog — Ivan Traven starejši; osmrtnica je na 331. strani te številke. Generaciji lovcev je znan po svoji originalnosti pa tudi po lovski pravičnosti in poštenosti. Te vrstice sem namenil njemu v spomin.

Bilo je v prvi polovici avgusta, ko srnjak rad pride na klic. Vreme je bilo kakor naročeno, dokaj vroče in soparno. Imel sem dopust in dovolilnico za odstrel srnjaka v Kozorogovem lovišču. Zato sem poklical Ivana po telefonu. »Ti kar prid, ga bova sigurno dobiva,« je dejal Ivan.

Naslednji dan na vse zgoraj me je Ivan že pričakoval na klopici pred svojo hišo v Vodica. Tu je vedno najrajši sedel in, če je bil čas, tudi malo poklepetal z lovskim gostom ali drugim znancem. »Vreme bo,« je rekel, »se nama prav nič ne mudi. Saj imaš čas,« je še pristavil, »če ga čva priklicat, ne smeva nič hitet.«

»No, danes imam pa časa res na pretek, tako da greva lahko brez skrbi tja, kjer misliš, da bo najbolje.«

Ivan je bil namreč navajen takšnih lovskih gostov, ki so takoj ob prihodu že gledali na uro in spraševali, če bo v dveh urah lova konec, ker da imajo potem sestanek in podobno.

»Nekateri pa res mislijo, da imam srnjake privezane kakor krave v štali. Takó to ne gre!« se je običajno ob takih zahtevah in vprašanjih hudoval Ivan. »Jaga je jaga in zanjo se moraš tudi kaj pomujati, če češ, da bo kaj uspeha!«

»No, pa greva,« je rekel, ko si je izbral najprimernejšo piščalko za klicanje srnjaka. »Danes greva v gozdove okoli Vogelj (vasica na drugi strani letališča), boš vidu, kako bodo skakal', ko jim zapiskam.«

Rečeno, storjeno. Po kratki vožnji z avtomobilom sva se znašla v dokaj prostranem gozdu onkraj letališča. Ivan je tako dobro poznal gozdove, vse jase in skoraj vsako drevo, da sem ga vedno znova občudoval. Po kratki hoji po gozdu, ki je tukaj dokaj redek, z vmesnimi goščavami, se ustaviva ob večji jasi.

»Tle se bova usedla,« je rekel, »in poskusila poklicat'.«



Andrej Levičnik in Ivan Traven pri Aleševčevem kozolcu v Vodica

No, po četrtem piskanju ni bilo nič.

»Greva naprej,« je dejal, »tu ga ne bo!«

»Pa ne bi še malo počakala,« sem ga previdno prepričeval. A ni nič pomagalo.

»Če bi bil tukaj, bi gotovo prišel. Kar greva!« je pristavil.

In sva šla.

Ob tem moram povedati, da je Ivan imel svoj sistem klicanja. V nasprotju z načinom, ki smo ga bili navajeni v svojih lovskih družinah, da je namreč potrebno začeti čisto nalahko in po tihem, pa šele kasneje zapiskati nekoliko glasneje, je Ivan že kar na začetku zapiskal z vso močjo, da je kar odmevalo po gozdu. Sprva sem bil prepričan, da s takim piskanjem ne more biti uspeha. Vendar sem se kasneje prepričal, da je Ivan imel prav s takšnim načinom klicanja več uspeha kakor mi s tihimi melodijami.

»Če je ta prav srnjak v bližini, bo gotovo prišel. Ta mladih pa bolje da ni,« je Ivan običajno rekel ob takih in podobnih pomislekih lovskega gosta.

Po krajši hoji skozi gozd v smeri proti Vogljam zagledava na sami gozdni poti dva avtomobila.

»Že spet ti gobarji!« se je hudoval Ivan. »Ko je jaga na višku, ti plašijo žival!«

Dve- ali večletni srnjak

Foto J. Papež, Diana



»Tudi oni morajo živeti, važno je, da ne kričijo in ne plašijo divjadi,« sem ga miril.

»Greva nekaj sto metrov niže, bova tam poskusila, tukaj ne bo nič!« je pribil Ivan.

Po desetih minutah hoje se ustaviva v redkem gozdu, ki se je na spodnjem delu končeval z dokaj gostim grmovjem.

»Tu se usedi za to drevo, jaz pa sedem semkaj. In glej proti grmovju! Če je tukaj, mora priti,« je rekel in po kratkem zatišju začel piskati. Ni bil še dobro pri koncu s svojo običajno kitico, že je zaropotalo v grmovju in kmalu zatem je priskakljal na plan lep šesterak.

»Dober je,« je zašepetal, »kar streljaj!« Malo mi je stal v špico. Zato sem nekaj časa počakal, da bi se obrnil. Ker pa z obračanjem več trenutkov ni bilo nič, sem pritisnil na sprožilec. Srnjak je padel v ognju in se zavalil niže v poleglo praprot.

»Je že najin! Pokadila bova cigareto, potem ga bova pa šla iskat!« je odredil Ivan.

Toda cigareto je kadil le Ivan, jaz sem pa nervozno pogledoval na uro, da bi čim prej minilo tistih nekaj minut, ko lovec običajno po strelu počaka, da se zadeta divjad umiri.

»Sedaj pa greva,« je dejal Ivan in že sem stekel tja, kjer je padel srnjak. Vse je bilo povaljano in tudi krvavo, vendar srnjaka nikjer.

»Kako, hudiča, je pa zginil, saj sem videl, da je padel, sicer pa ne more biti daleč,« se je čudil Ivan.

Takoj sva šla po krvnem sledu, ki se je lepo vil proti goščavi. Prideva do grmovja in stopiva še nekaj metrov v goščo, vendar srnjaka nikjer.



»To je pa res čudno! Veš kaj, da ne bova kaj pokvarila, greva takoj k meni po psa. Potlej ga bova pa hitro imela.«

Tako sva tudi storila. Čez slabo uro sva bila s psom na nastrelu. Pes je takoj potegnil in počasi po sledu prišel do grmovja, šel skozenj in nazaj po poti, po kateri sva zjutraj prišla midva. Končno se je ustavil sredi poti, kjer so bili prej avtomobili, začel mahati z repom in kazati, da je zanj lova konec.

»Kaj pa mu je,« se je za menoj jezil Ivan, »saj je do zdaj še vedno našel vsakega srnjaka. Pa še slabši pogoji so bili kakor danes, ko ima tako svež sled.«

»Seveda, samo tukaj se sled konča,« sem dejal in Ivanu pokazal mesto na poti, kjer se je sled dejansko končal, tako na hitro, kakor bi srnjak šel od tu naravnost v večna lovišča.

»Izginil pa ni samo srnjak. Tudi gobarjev ni več in ne njihovih avtomobilov,« sem razlagal.

»No vidiš, pa imaš tiste tvoje gobarje!« se je hudoval stari, poštene Ivan.

Rekonstrukcija zadnje poti »padlega« srnjaka je potrdila, da je bil srnjak nekoliko slabše zadet. Privlekel se je še do gozdne poti, kjer so stali avtomobili, ter tam obležal. Medtem, ko sva midva šla iskat psa, so prišli gobarji, pobrali srnjaka in ga kratko malo vrgli v avtomobilov prtlačnik, namesto da bi ga oddali Ivanu, o katerem so vsi vedeli, da je to njegov revir.

V OKTOBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteni divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajša! a oziroma lova ni povsem zabranila.



navadni jelen-samec in jelen damjek-samec



košuta navadnega jelena in tele ter damječja košuta in tele



srnjak



srna in mladič



divji prašič
Odstrel vodeče svinje ni dovoljen!



medved



muflon oven in muflonka ter jagnje



gams kozel



gamsja koza in mladič



jazbec



volk



poljski zajec



polh



njivska gos



mlakarica, črna ilska, regeljč, kreheljč



poljska jerebica



fazan



gozdni jereb-petelin



golob grivar, grlice



veliki kljunač in kozica



kragulj in skobec



11. X. vzide ob 6.13, zaide ob 17.24

26. X. vzide ob 6.34, zaide ob 16.58



= 3. X.,



= 10. X.,



= 17. X.,



= 25. X.

Lovčevo slovo od gamsa

(Odlomek iz romana »Zamujena življenja«)

Franjo Brumen

Avtor Fr. Brumen v romanu »Zamujena življenja« opisuje dogodke iz življenja petih Potokarjevih rodov, katerih očetje so bili vsi lovci. V romanu je veliko strani namenjenih tudi lovu v različnih okoljih in na razno divjad. Polovica romana je izšla v nadaljevanjih v literarni prilogi ptujskega Tednika — Naša rast. Odlomek v tej številki Lovca doslej še ni bil objavljen.

Uredništvo

Bohinjske gore... Lovska koč... Popoldne so se zopet zbrali v kuhinji. Jože je zakuril v štedilnik in pristavil lonec s kranjskimi klobasami. Zadišalo je kakor doma v kuhinji. Vroče klobase z gorčico in čebulnimi rezinami ter domačim kruhom so dobro nadomestilo za običajno kosilo. Na vrh pa še kozarec silvanca! Ej, to se prileže!

»Tokrat bomo šli po zložnejši poti. Naskočili ga bomo s spodnje police. Pot bo manj naporna. Toplih oblačil ne bo treba; zadostovale bodo lahke peletine, da se bomo, zaviti v njihovo zeleno barvo, prikrili na skalnati preži. Posedeti in počakati bo pač treba nekaj dlje kakor zjutraj, ker ne vemo, kdaj se bo samotar dvignil. Vendar je popoldanska naloga bolj kočljiva: ne bo noči, ne jutranjega somraka, ki bi nas krila. Če uspemo, bo treba streljati navzgor. To pa pomeni, da bo treba pomeriti podenj. Človeku se sicer zdi, da bi bilo treba pri streljanju navzgor pomeriti nad cilj, vendar velja ponoviti, da pri streljanju strmo navzgor in strmo navzdol vedno merimo nekoliko pod cilj, ker sicer divjad nadstrelimo. Ostalo velja, kakor smo se dogovorili že zjutraj. Pričakujmo, da bo gams vstal pozno proti mraku. Popoldan bo dolg, zato bomo vzeli s seboj nekaj za prigrizek; a ničesar takega z močno vonjavo, ki bi nas lahko izdala.«

Popoldanski pohod je bil res manj naporen. Lep, nad vse mogočen planinski svet okrog in okrog. Vsaka skala, velika ali majhna, umetnina zase, ki v tišini gorà govori svojo govorico. Svišč, nežne planike, ruševje, smreke, macesni in šelesteč piš v njihovih krošnjah ter pritlikavi mahovi z nežnimi cvetovi... Zasanjan in prevzet je Igor pritaval za sinom in lovcem na prežo. Mlajše noge, manj razmišljanja in bolj neposredno doživljanje prehitte starejši korak!

Izza Komne je visoko v nebesno svino z mogočnimi zamahi priplaval planinski orel, najbrž zopet eden iz Jo-

ževega para. Daljnogledi so se usmerili vanj in sledili njegovemu polkrožnemu letu proti Voglu. Sicer je bilo pa povsod mirno in tiho, ko da bi tudi narava legla k popoldanskemu počitku. Poprečnemu zemljanu bi bilo morda vse to dolgočasno. A kdor že v lističu mahu in smrekovi iglici vidi in občuduje mogočno naravo, temu čas v sproščeni prostosti teče prehitro.

Gori pod vrhom se je na majhni zelenici bežno pomudil planinski zajec. In ob trohnelem štoru je Joževo izvežbano oko opazilo nekaj pritlikavega.

»Poglejte, tam na skrajni desni se nekaj premika. Svizec se previdno izmotava iz svojega rova. Kaže, da je edini svojega rodu v mojem revirju. Že dve leti ga opazujem. Vedno je sam, ne vem, odkod se je vzel. Ljubka živalca!« Sonce je zahajalo za ostrim grebenom Podrte gore in prisojna pobočja so se počasi potapljala v somrak. Zahajajoče sonce je neustavljiva ura, ki kaže, kako hitimo vsak svojemu koncu naproti.

Opazovanje je prekinil nepričakovan sunkovit piš, ki je planil čez zahodni greben in pripodil oblake, prej skrite onstran gore. Završalo je in veter je zatulil. Na mah se je stemnilo.

»Za danes smo končali, neurje se bliža, moramo se umakniti v zavetje, pohiteti po najbližji poti pod streho!«

Ogrnili so si pelerine, da bi se zavarovali pred mrzlim vetrom in mokroto ter odhiteli po stezi. Vihar je že prožil kamenje, okruški so se valili po pobočjih in s truščem padali prek previsov. Završčale so planinske kavke in krokarji so mrtvaško zakrakali. Prav tako hitro kakor oblaki se je bližalo tudi grmenje. Z njim pa bliski strel, ki so udarjale v najvišje vzpetine. Jože, ki je tekel spredaj, se je ustavil na položni ploščadi in ukazal odložiti puške pod previsom v varni razdalji eno od druge. Zaradi strele pač. Če bi udarila v eno, ni treba, da bi razbila še

drugo in tretjo. Lovci pa so primerno oddaljeni drug od drugega hitro polegli po tleh, seveda čim bolj v varstvu previsnih sten.

Ulilo se je kakor iz škafa. Hudourniki so se pognali nizdol in si med skalami utirali vijugaste poti. S seboj so valili kamenje, nosili veje in drugo, kar ni bilo trdno prikovano v skalovju.

Hitro, kakor je nevihta prišla, se je tudi umirila. Proti takemu nalivu te povsem ne zavaruje noben previs. Curki vode v besnem plesu z vetrom najdejo vhod v skoraj vsako zavetje.

Mokri do kože so lovci zopet vzeli vsak svojo puško in nahrbtnik ter se spustili v dolino h koči.

Neurje je ozračje temeljito ohladilo. Zopet je bilo treba zakuriti v štedilnik. Suha smrekovina je glasno prasketala in razžarjene štedilnikove plošče so kuhinjo hitro prijetno ogrele. Lovci so v pižamah posedli okrog štedilnika in sušili oblačila. Na vrsto je prišla tudi dobra, izdatna večerja. Potem pa pomenki o razno raznem. Na lovu v gorah se hitro rojeva pravo in trajno prijateljstvo.

Poklicni lovec Jože je večer popostril s pripovedovanjem o raznih dogodkih: kako je naletel na divje lovce, kako je star srnjak razparal trebuh mlajšemu tekmeču, kako so divji prašiči udarili na koruzo po dolinskih njivah, kako je v zgodnjem snegu po svežih stopinjah zasledoval medveda...

Proti jutru so budilke klicale ob istem času kakor jutro poprej. Tudi tokrat so se odpravili. Bohinjska megla je segala znatno više, ozračje je bilo vlažno in prilično hladno. Ko je vsa narava še počivala, so se lovci že razvrstili na preži. Počasi, kakor v sanjah, so se najprej pod vrhom grebena izluščili iz teme obrisi skal. Potem je jasnina počasi lezla navzdol proti koncu planjave. Tako jutro je najboljše za opazovanje. Za gamsa in lovca so isti pogoji, vendar je gams še vedno na boljšem, ker ima nos, ki ga človek nosi tako rekoč le za okras. Daljnogledi so pazljivo ošinjali vse podrobnosti na pobočju.

»Oho, ga že vidim! Pravkar je vstal. Na isti polici je, kjer smo ga pustili

predsinočnjim!» je zašepetal Lev in že je Jože nameril svoj daljnogled v pravo smer.

Minevali so trenutki vroče lovske nestrpnosti. Vodič Jože je ostro opazujoč otipaval vse značilnosti, ki so potrebne za dovoljenje, da bi gamsa smela lovsko pravično vzeti iz tropa.

Rogljač je stal strumno vzravn na skali. Za njim nebesna sinjina. In rahlo ga je ošinjalo vzhajajoče sonce. Obrisi slokega telesa se je razločno odražal na nebesnem svodu. Oprezno se je oziral na vse strani, če morda ni čez noč nastalo kaj novega v njegovem kraljestvu. Potem je sproščeno sklonil glavo in mulil zalogaje skromne planinske paše.

Ko si ga je Jože dodobra ogledal, je šepetaje rekel: »Nobenega dvoma ni, da je prav tisti, ki ga iščemo. Poglejte, kako krasna žival! Tudi rogli so lepo oblikovani. Všteti jih bom moral med najmočnejše v svojem revirju! Zadnji čas je postal napadalen, vedno bolj preganja mladince. Tudi izven prska!« se je opravičeval poklicni lovec pred lepo živaljo. Potem je izrekel besede slovesa: »Hudo mi bo po njem, toda vama je določen ... Moral se bom posloviti od njega. Poznavam se že več let. Vedno se je zadrževal v določenem predelu. Če je kdaj iz kakršnegakoli razloga izginil, nikdar ni izostal dalj časa. Vedno se je vrnil. Ljubosumno je čuval svoje stanišče, prisojne in osojne strani gore. Samo še dva njemu podobna imam v revrju. Za njim bo ostala praznina. A le za nekaj dni. Kmalu bo naslednik opazil, da ga ni več in bo zasedel njegov prestol.«

Gorski lovec je končal šepetajočo izpoved in lovcema iz nižin predstavil gamsa v čim bolj častitljivi luči. Globoko v srcu mu gotovo ni bilo lahko. Sicer se pa v življenju nenehno poslavljamo. Morda je bila pa v lovčevem srcu celo prikrita želja, da bi se gams pognal v beg in se umaknil smrti?

Nekaj nerazumljivo osuplega tiči v lovčevi naravi: ubija tisto, kar ljubi. Pa vendarle odstrel ni uboj, pač pa zadostitev prastaremu, dednemu nagonu. V krutem dejanju se odraža vzvišeno doživetje, oplemeniteno z nečim nerazumljivim.

Nastali so trenutki tišine, doživljanje globljih človekovih nagnjenj. Trenutki, ko je bilo vse utelešeno v enem samem bitju in njegovem slovesu od življenja ...

Medtem se je jutranja zarja zbistrila že v novi dan. Ne da bi odmaknil daljnogled od oči, je Jože ukazal: »Stre-lajte!« Isti hip je že jeknil strel, ki je



Močan gams-kozel na paši

Foto T. Kočar, Diana

v stoterih odmevih zaječal med skalovjem. Gams se je vzpel, kakor bi hotel objeti jutranje sonce, in obležal na polici.

»Dobro je zadet, toda počakajmo in opazujmo!« je kratko sklenil poklicni lovec.

V popolni tišini, da se je slišalo tikkanje ure na roki, je minilo četrto ure, je minil čas, da se je umirila zadnja trzajoča mišica mrtvega gamsa. Potem se je vodič Jože dvignil brez besed in se napotil proti plenu. V njegovem zadržanju je bilo dvoje: zadovoljstvo, ker je bila naloga dobro opravljena, in žalost, ker je zopet preminil eden iz njegove družine.

Jože se je počasi, enakomerno vzpenjal po strmini. Čez zadnjo polico so mu pomagale telovadne spretnosti. Ko je priplezal do plena, si ga je najprej dobro ogledal: gams je ležal na svojem desnem boku, z levim obrnjen proti nebu. Da, tako naj po starem lovskem običaju leži vsaka uplenjena divjad na svojem mrtvaškem odru! Če je ne položi strel, jo je tako dolžan položiti lovec s svojimi rokami!

Potem je pokleknil h gamsu, pobožal z levico lepotca po sivi glavi, vzel iz žepa na levi strani prsi vršiček rušja, ki ga je odlomil pri prečkanju hudournika, ter ga kot zadnji grižljaj vtaknil gamsu v usta. Sicer je to dolžnost strelca, ki bi se na ta način moral simbolično oddolžiti uplenjeni divjadi za njeno žrtev. Toda poklicni lovec poti do plena ni zaupal nižinskemu lovcu, ki ni vaje strmi skalovitih poti in vrtoglave višine. Nakar se je dvignil, se odkril in

razoglav minuto ali dve postal ob uplenjenem gamsu.

Oče Igor in sin Lev sta skozi vsak svoj daljnogled spremljala Jožetovo početje. Toda daljnogled ne vidi v človekovo notranjost. Če ni bilo solze na lovčevem licu, je bila zagotovo kaplja pelina v njegovem srcu.

Ves zasopljn je Jože pritovoril gamsa na svojem hrbtu do kamnite preže in ga položil pred strelca Igorja. Iz žepa na levi strani suknjiča je vzel drugi vršiček rušja, ki ga je odlomil nazaj grede. Položil ga je na gamsovo rano in ga na štuli svojega klobuka z levico ponudil strelcu, hkrati mu pa z desnico segel v desnico, rekoč: »Lovski blagor! Po približni presoji je od preže do nastrela stoosemdeset metrov. To je kar ugledna daljava, ki jo zmoreda le dobra cev in dobro oko. Pa tako odličen strel, pleče zadeto v sredino! Brez bolečine se je preselil v večno lovišče. Zadovoljen sem, da imam za gosta tako dobrega strelca.

Večkrat namreč zastreljeno divjad brez uspeha iščemo po zaraslih kotanjah. Breme za lovce, bolečina za divjad! Gams je težak, kar takoj ga bomo iztrebili. Varnejši bo naš korak še zlasti čez melišče.«

Tudi Lev je stopil k očetu, ki je bil izrazit lovec na malo divjad, ter mu čestital k prvemu gamsu v življenju. Ob tem mu je bilo morda nekoliko žal, da ni on na očetovem mestu.

»Hvala ti, sinko! Če nama bo boginja Diana naklonjena, ti bom že jutri tudi jaz čestital k tvojemu prvemu.«

Lovska organizacija

Tito še vedno med nami

Lovcem LD Handil-Dobje pri Planini se je izpolnila želja, da obiščejo Hišo cvetja, zadnje počivališče tovariša Tita. Zbrali smo se v soboto, 26. junija, zgodaj zjutraj, in z avtobusom odpotovali v Beograd. Dolgo in naporno vožnjo, še napornejšo zaradi poletne vročine, smo prenašali dobro razpoloženi, kajti zavedali smo se, da gremo na obisk k našemu ljubljensmu prvemu lovcu. Ne nazadnje nas je spremljala tudi misel, da gremo k Titu, ki nas bo, kakor v času svojega življenja, ponovno spodbudil za naše nadaljnje delo.

Ko smo prišli v Beograd v Užiško ulico, nas je gostoljubno sprejel polkovnik Titove garde Luka Perišić. Po opravljenih protokolarnih formalnostih smo določili delegacijo, ki je na grobnico položila šopek cvetja iz gozdov in s travnikov v slovenskih loviščih, kamor je tovariš Tito tako rad zahajal. Leopold Drame, Adolf Gračner in Ivan Kranjc so dostojanstveno in ponosno pristopili h grobnici, položili šopek, za trenutek postali in se poklonili pokojne-

mu predsedniku. Ponosno pravim zato, ker so kot prvi slovenski lovci položili cvetje na grobnico, kar je po protokolu le izjemoma dovoljeno predstavnikom društev.

Dostojanstveno, z bolečino v srcu, nekateri tudi s solzami v očeh, smo obšli Hišo cvetja in se poklonili solovcu, voditelju in državniku, našemu vedno dragemu in ljubljenu tovarišu Titu. Ko smo nemo stopali mimo grobnice, so nas navdajale Titove besede o ljubezni do divjadi, ki nam bodo še naprej vodilo, kako naj delamo sedaj in v bodoče, da ohranimo divjad na naših poljih, v gozdovih in gorah.

Naše presenečenje je bilo tem večje, ko nas je polkovnik Perišić, ki je tudi lovec, povabil na ogled hiše, v kateri je stanoval tovariš Tito. Notranjost se ni nič spremenila in je prav takšna, kakor je bila, ko je bil maršal še živ. Ta objekt do nadaljnjega še ni dostopen široki javnosti. Poleg tega so nam razkazali še Titove delavnice in v njih najrazličnejše stroje za oblikovanje kovin.

Ob koncu sprehoda po parku v Užiški, v katerem rastejo številna drevesa, ki jih je zasadil tovariš Tito, so nam v naše splošno zadovoljstvo razkazali še Titov lovski muzej, v katerem so zbrane lovske trofeje, ki jih je tovariš Tito uplenil doma in v tujini, njegovo lovsko orožje in šte-

vilna odlikovanja in priznanja, ki jih je prejel kot lovec-gojitelj. Poleg slovenske Zlatorogove plakete reda I. stopnje, znaka za lovske zasluge in številnih drugih jugoslovanskih ter tujih lovskih odlikovanj je v vitrini razstavljeno tudi priznanje, ki ga je predsedniku Titu podelila Zveza lovskih družin Celje.

Ko smo zadovoljni zapustili kraj zadnjega domovanja tovariša Tita, smo si ogledali še muzej »25. maj«, Kalemegdan, Avalo in druge kulturne ter zgodovinske znamenitosti jugoslovanskega glavnega mesta.

Vračali smo se prek Novega Sada, kjer smo si ogledali znamenitosti glavnega mesta avtonomne pokrajine Vojvodine. Žal se nam ni izpolnila velika želja, da bi si ogledali tudi znano lovišče Karadjordjevo.

Brez dvoma bodo doživetja dobjskim lovcem dolgo ostala v lepem spominu. Zahvalne besede tovariša Drameta, predsednika LD, samo potrjujejo, da so bili udeleženci potovanja zadovoljni, za kar gre posebna zahvala svetniku LZS Veljku Varičaku in agenciji Kompas, v imenu katere sem vodil ta izlet.

Lovcem LD Handil se zahvaljujem za pomoč, ki so mi jo nudili, da sem lahko uspešno vodil dvodnevno ekskurzijo. Priporočam jim, da se še bolj oklenejo svojega delavnega vodstva, ker bodo na ta na-

čin tem bolj gotovo uresničene zastavljene naloge, o katerih smo se pogovarjali tudi na potovanju. Prizadevnemu lovskega kolektiva želim obilo novih uspehov pri varstvu in gojitvi divjadi.

Milan Batistič

Jasne perspektive Lovske družine Dobrava

LD Dobrava v Gradišču v Slovenskih goricah si je tudi na letošnjem zboru svoje skupščine zadala številne naloge, ki jih morajo člani zelene bratovščine s tega dela slikovitih Slovenskih goric čim vestneje opraviti. Pri gojitvi in varstvu divjadi so sicer dosegli uspehe, toda vedno bolj očitno je, da bo varstvo in gojitev divjadi morala postati nenehna naloga vsakega lovca. Posebej zaskrbljuje dejstvo, da hitro upada stalež male divjadi, predvsem zajca, fazana in jerebice. Z omejevanjem odstrela te divjadi so dosegli nekaj vidnih uspehov. Vendar vse kaže, da bo odstrel potrebno še zmanjšati oziroma omejiti na minimum. Z vlaganjem fazančkov se stalež izboljšuje, vendar prepočasno. Ta divjad namreč nima več tistih naravnih pogojev, kot jih je imela v preteklosti. Treba bi bilo doseči (v okviru lovskogojitvenega bazena Lenart) več sodelovanja s kmetijsko zadrugo in Agrokombinatom ter urediti več remiz in krmnih njiv, saj melioracije in združevanje poljedelskih zemljišč močno spreminjajo prvotno podobo krajine, naravnih možnosti za malo divjad je pa vse manj. V teh svojih prizadevanjih člani LD Dobrava niso osamljeni. Tudi druge lovske družine lovskogojitvenega bazena Lenart ugotavljajo in izpostavljajo podobne probleme.

Lovci LD Dobrava so zadovoljni s staležem srnjadi. Pri ocenjevanju števila nikakor ne pretiravajo, presojo stvarno in temu primerno načrtujejo tudi vsakoletni odstrel. Pri tem skušajo upoštevati enotno začrtano lovsko politiko Lovske zveze Slovenije.

Lovišče je opremljeno z lovskimi napravami, visokimi

Motiv s strelišča prizadevne Lovske družine Veliki Gaber

Foto B. Praznik



prežami, solnicami in krmišči, kar pa seveda ne pomeni, da na tem področju ni novih nalog. Potrebno bo povečati število fazanjih krmišč.

Poleg tega se gradiška lovska družina vključuje tudi v delovanje družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti. Toda na tem področju bi lahko naredili še veliko več. Lovska družina je sestavni del socialistične zveze v kraju in številne naloge so skupnega pomena. Treba bo doseči še več povezovanja s kmeti, veliko bi lahko storili tudi za pospešitev turistične dejavnosti v kraju. LD Dobrava je namreč že pred leti zgradila nov lovski dom v Dobravi pri Gradišču.

Novi starešina Lovske družine Dobrava v Gradišču v Slovenskih goricah je Jože Majcenovič.

LD tudi ne pozablja na krepitev medsebojnih tovariških odnosov, ki jih je treba nenehno poglobljati in negovati. 35-članska LD Dobrava je znatno pomladila svoje vrste. Prihajajo mladi lovci, ki se učijo pri starejših. Le-ti jim morajo biti svetel vzor, kako je treba gojiti in čuvati divjad, kako skrbeti za naravo. Preživeti okosteneli odnosi ne bi smeli prihajati v ospredje. Treba je razvijati medsebojne odnose, ki bodo v prid in zadovoljstvo vsem članom zelene bratovščine kakor tudi lovišču in divjadi.

Marijan Toš

XV. balkansko prvenstvo v streljanju na glinaste golobe (trap) — Marijan Sotlar balkanski prvak

Na olimpijskem strelišču v Trnovem pri Sarajevu je naš strelec Marijan Sotlar na XV. balkanskem prvenstvu v disciplini trap osvojil prvo mesto in zlato medaljo, kar je do sedaj največji uspeh v tej disciplini kakaga jugoslovanskega strelca.

Na balkanskem prvenstvu, ki je bilo v organizaciji Strelske zveze BiH, je nastopilo 54 strelcev iz petih balkanskih držav: Bolgarije, Turčije, Romunije, Grčije in Jugoslavije. Za Jugoslavijo so nastopili:

Jože Zadnikar, Janko Rožmarin, Marijan Sotlar (torej kar trije slovenski strelci) ter Jovan Pavličev, kot posamezniki pa še: Stjepan Vučković in Dževad Haznadar.

V ekipni konkurenci je zmagala Bolgarija z novim balkanskim rekordom 576 golobov (prej so imeli balkanski rekord Romuni, ki so lani v Asenovgradu zmagali s 562 golobi; zanimivo, da na letošnje prvenstvo niso prišli kompletni in so nastopili le v konkurenci posameznikov). Drugo mesto z novim državnim rekordom 569 golobov (dosedanji jugoslovanski rekord je imela Vojvodina s 568 golobi) je osvojila Jugoslavija, kar je do sedaj edina medalja v ekipni konkurenci. Člani naše državne reprezentance so sestrelili naslednje število golobov (za ekipni rezultat pride v poštev le streljanje na prvih 150 golobov, posamezniki pa streljajo še na 50 golobov): Sotlar 147, Pavličev 143, Rožmarin 140 in Zadnikar 139 golobov. Tretje mesto je zasedla Grčija s 556 golobi, četrto pa Turčija s 511 golobi.

V konkurenci posameznikov je izreden uspeh dosegel Marijan Sotlar, ki je s 197 sestreljenimi golobi osvojil prvo mesto ter naslov balkanskega prvaka. Zanimivo je, da je Marijan drugi dan sestrelil vseh 100 golobov. Uspeh, ki ga je dosegel Marijan Sotlar, je novi državni rekord. Do sedaj je imel rekord s 195 golobi Matjaž Šturm. Bolje od njega pa je že letos na prvem pozivnem turnirju streljal Pavličev, ki je sestrelil 196 golobov. Sotlarjev uspeh je pa tudi novi balkanski rekord; do sedaj je bil balkanski rekord 194 golobov, ki ga je lani dosegel Georgijev iz Bolgarije. Zanimivo je, da je na strelišču malo pred tem, ko je nastopil Sotlar, drugouvrščen na lanskem prvenstvu Romun Ispasiu dosegel nov balkanski rekord s 196, ki pa ga je pozneje Sotlar izboljšal. Vrstni red posameznikov je bil:

1. Sotlar — Jugoslavija 197 golobov,
2. Ispasiu — Romunija 196 golobov,
3. Nenov — Bolgarija 193 golobov,



Marijan Sotlar, lovski tehnik in član LD Senožeče, balkanski prvak v streljanju na glinaste golobe, Sarajevo 1982

4. Georgijev — Bolgarija 191 golobov,
5. Nichalopoulos — Grčija 191 golobov

Drugi najbolje uvrščeni Jugoslovan je bil Vučković, ki je s 189 golobi zasedel 9. mesto. Ostali jugoslovanski strelci pa so imeli naslednje rezultate. Pavličev 189, Zadnikar in Haznadar po 187 ter Rožmarin 182 golobov.

V konkurenci članic je zmagala Georgijeva — Bolgarija, s 137 golobi; bila pa je tudi edina tekmovalka.

V konkurenci mladincev je zmagal Vlădoianu iz Romunije, s 143 golobi.

V disciplini skeet je v ekipni konkurenci zmagala Grčija (475) pred Romunijo (474), Turčijo (462) in Bolgarijo (455). Jugoslavija ni nastopila v ekipni konkurenci. Med posamezniki je bil najboljši Alexakos — Grčija. Naša tekmovalca Djivanović in Gregorič sta zasedla 10. in 11. mesto.

Naša reprezentanca bo letos tudi tretjič nastopila na evropskem prvenstvu v Montecatiniju v Italiji. Kandidati za reprezentanco so: Sotlar, Zadnikar, Pavličev, Haznadar in Vučković. Priprave državne reprezentance so na strelišču SD Svoboda v Kazljah.

Edvard Progar

35 let Lovske družine Negova

Lovska družina Negova, ki je vključena v ZLD Gornja Radgona, ima 43 članov. Lovišče meri 2531 ha, od tega je 2245 ha lovne in 286 ha nelovne površine. V lovišču je 880 ha mešanih gozdov. LD Negova je 29. in 30. maja 1982 praznovala 35-letnico obstoja in delovanja. Ko je leta 1946 izšel začasni zakon o lovu v LR Sloveniji in bil sprejet Pravilnik o lovskih organizacijah, je bila med drugimi ustanovljena tudi LD Negova. Usta-

novnih članov je bilo 7. Novo ustanovljena družina je zaprosila Okrajni ljudski odbor v Gornji Radgoni, da ji dodeli v upravljanje lovišče. Pobudnik za ustanovitev LD je bil tedanji zakupnik lovišča Franc Bratuša iz Negove, ki je postal tudi njen prvi starešina. Lovišče je bilo prazno, potrebno je bilo pričeti z varstvom in gojitvijo divjadi. Članstvo v LD je počasi narasčalo (1956. leta 16 članov). Z delom v lovišču, s krmljenjem male divjadi pozimi, z zmernim odstrelom itd. smo uspeli, da so se staleži počasi večali. Divji lov, ki je bil zelo razširjen, smo zatirali, kolikor se je pač dalo. Družini je uspelo, da je s svojim delom postala dobro organizirana gospodarska enota. Z leti pa je delovanje lovske družine brez lastnih prostorov postalo nemogoče (shajanje po hišah). Sklepe, ki smo jih sprejemali na sejah upravnega odbora in na lovskih posvetih, so poznali tudi divji lovci. Zato so člani LD na občnem zboru, 18. 3. 1959, sprejeli sklep o gradnji lovske koče. Mesto za gradnjo so izbrali na idiličnem kraju v gozdu in ta lepi kraj poimenovali »Zeleni gaj«. KK Gornja Radgona — gozdno gospodarstvo — je kot lastnik zemljišča privolila, da sme lovska družina na tem mestu zgraditi svojo lovsko kočo, ca. 500 m od razpadajočega gradu grofov Trotmandsdorfov. Lovsko kočo so gradili dve leti; njemu namenu so jo izročili v letu 1981. Lasten dom jim je prinesel še večjo delovno vlogo. Pri gradnji je vsak član LD sodeloval 80 ur, prispeval pa tudi v denarju, vsak po svojih zmožnostih. Lovišče je postajalo vse bogatejše z malo divjadjo, zato je lovska družina začela uvažati tudi inozemski lovski turizem, ki pa je poleg denarne koristi prinesel tudi precej škode. Divjad je postajala vse redkejša; dobršen del k temu je prispevalo tudi razvijajoče se kmetijstvo (zgodnja košnja, razna škropiva, uporaba umetnih gnojil). Mala divjad je skoraj izginila. Nekaj je bilo treba storiti. Vlagali so fazanje kebčke, zajce in pozimi prizadevno krmili zlasti pernato divjad. LD je kupila nekaj njiv, nekaj pa jih je vzela v

zakup pri KK Gornja Radgona. Lovska družina na njih še sedaj prideluje hrano za krmljenje male divjadi. Kljub temu pa v lovišču prevladuje srnjad, ki daje sedaj edini dohodek iz lovišča.

Na svojem občnem zboru, 21. 3. 1977, je LD sprejela sklep o napeljavi vode v lovsko kočo. Člani so prostovoljno opravili vse izkope, strokovno delo pa Stanko Vogrin, vodovodni inštalater in član LD. Zaradi nadaljnega upadanja števila male divjadi se je LD odločila zgraditi voljero. To ji je uspelo v letu 1981. LD se sicer zaveda, da vlaganje fazanov gospodarsko ni donosno, a je kljub temu poskusila. Tako je v letu 1981 vložila 250 fazanov iz umetne zreje, kupila pa je tudi 25 zajcev in jih izpustila v lovišče.

LD Negova je v 35 letih svojega obstoja in delovanja opravila veliko delo, kar je zasluga vseh članov, nekaterih več, drugih nekoliko manj, kajti vsi so delali skupno 18 000 ur, fizično in organizacijsko.

LD Negova je med prvimi začela razvijati lovsko strelstvo. V letu 1975 je izvedla strelsko tekmovanje za pokal mladosti in rojstnega dne maršala Tita. Od tedaj tako strelsko tekmovanje izvede vsako leto.

Letos, ko LD praznuje svojo 35-letnico, je bilo strelsko tekmovanje v okviru praznovanja tega jubileja 29. maja. Prehodni pokal je osvojila ekipa Lovske družine Gornja Radgona.

Praznični dan, 30. maj, se je pričel ob 10. uri. Proslave so se udeležili tudi predstavniki: Janez Markoli, član predsedstva skupščine LZS; Miran Brence, predsednik skupščine ZLD Gornja Radgona; predsednik IO ZLD Gornja Radgona Janez Kralj. Slavnostni govornik je bil Miran Brence. Proslave so se udeležili tudi zastopniki družbenopolitičnih organizacij občine Gornja Radgona, med njimi predsednik občinske skupščine, ter zastopniki vseh sosednjih lovskih družen s prapori. Kroniko lovske družine je v svojem govoru opisal njen starešina Franc Rojko. Kulturni program je pripravila osnovna šola Negova. Sodelovala je tudi godba na pihala iz Gor-

nje Radgone. Končno so podelili lovska odlikovanja Lovske zveze Slovenije in posebno priznanja lovske družine.

F. P

Prof. dr. Vjekoslav Simčič in prof. dr. Zoran Železnik odlikovana

Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je odlikoval prof. dr. Vjekoslava Simčiča, predstojnika veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete (BTF), in prof. dr. Zorana Železnika, vodjo odseka za virologijo veterinarskega oddelka BTF, oba z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Dr. Simčič je s svojim delom zlasti veliko prispeval na področju zdravstvenega varstva lovskih psov, dr. Železnik pa posebno v boju proti gozdni steklini.

Odlikovanji jima je izročil predsednik izvršnega odbora LZS Andrej Levičnik na priložnostni slovesnosti, ki je bila 10. sept. 1982 na Lovski zvezi Slovenije.

Iz pisarne LZS

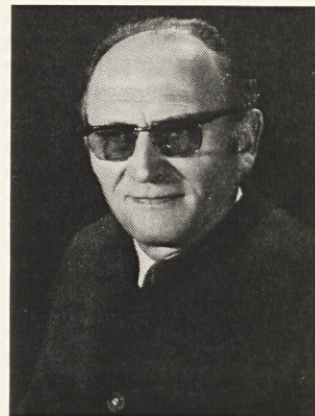


Jubilanti

Ivan Rojc — sedemdesetletnik

Njegova življenjska pot se je začela 31. 7. 1912 v Galiciji pri Žalcu, na kmetiji s tristoletno tradicijo. Otrok je bil šest, zato se je Ivan šel učiti za trgovca v Varaždin, kjer je že leta 1934 postal tudi lovec. Iz Varaždina ga je pot vodila v Zagreb, leta 1937 pa se je vrnil v Žalec, kjer si je uredil svojo trgovino.

Med vojno je svojo pripadnost idejam OF dokazal s tem, da je spomladi 1944 izročil partizanom vse blago iz svoje trgovine, on sam pa odšel med borbe za svobodo. Sicer je pa že v prvem letu vojne, leta 1941 pomagal zavednim Slo-



Ivan Rojc

vencem čez mejo, ker jim je grozila aretacija.

Tudi po vojni je ostal zvest trgovskemu poklicu. Pred upokojitvijo leta 1972 je bil poslovodja enote Lovske zadruge v Celju.

Lovsko udejstvovanje je nadaljeval v »svojem« Žalcu; sodeloval je pri ustanovitvi Lovske družine Žalec. Vsa leta po vojni je bil funkcionar v lovski organizaciji: tajnik LD je bil v dveh obdobjih skupaj 9 let (1947—49, 1956—63), kinološki referent LD tudi v dveh obdobjih 9 let (1952—56, 1978 do sedaj) in predsednik LD 10 let (1968—78). Poleg tega je od leta 1960 dalje pa vse do danes gospodar lovskih objektov na Rinki.

Vse kar so lovci LD Žalec dosegli, tega pa ni malo, je v veliki meri zasluga jublanta, ki je vedno znal povezati interese lovstva z interesi krajevnih skupnosti in občine. Velika Rojčeva zasluga je tudi pri gradnji kinološko-lovskih objektov na Rinki, ki ne služijo le lovski družini, ampak tudi družbenopolitičnim skupnostim in lovstvu na ravni republike.

Naš »mladenič« pa ni bil delaven le v LD, ampak tudi na širšem območju. Član upravnega odbora celjske lovske zveze je bil 18 let (1958 do 1976). Od leta 1980 je pri isti zvezi oz. ZLD član predsedstva, podpredsednik IO in predsednik komisije za gosp. finančna vprašanja. Dalje deluje pri Lovski zvezi Slovenije s presledki že četrto mandatno dobo kot član komisije za gosp. finančna vprašanja.

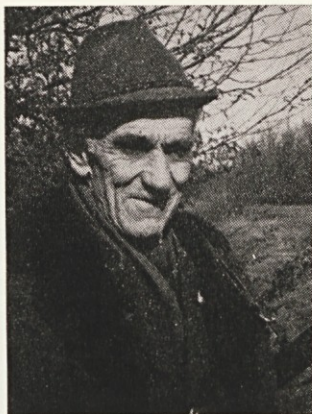
Poudariti je tudi treba Rojčevo delovanje v kinologiji, ne le v okviru lov. družine, pasemskih organizacij, lovskega kinološkega društva, ampak celotne Kinološke zveze Slovenije. Je tudi znan kinološki sodnik.

Kljub izjemni delavnosti v lovstvu in kinologiji je pa Ivan vedno našel tudi dovolj časa za delo v krajevnih skupnostih Gotovlje, Ponikve in Žalec, zlasti pri urejanju cest.

Največje priznanje je Ivanu Rojcu pravzaprav dala LD Žalec, ki mu je podelila naziv dosmrtnega častnega predsednika LD. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redoma II. in I. stopnje. KZS pa mu je podelila srebrni znak za kinološke zasluge, red II. in red I. stopnje. Za svoj prispevek v vojni in po vojni je dobil dvoje državnih odlikovanj: medaljo za hrabrost in red zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Našemu jubilarantu želimo še veliko let zdravja, mladeniške zagnanosti in v lovišču obilo lovskega zadovoljstva.

LD Žalec, ZLD Celje
in LZS



Jože Križman

1970), od tega 2 leti gospodar (1957—59).

Še sedaj je aktiven član naše LD, kljub temu da ga mučijo bolezni in težave, ki so posledica težkega življenja. Redno se udeležuje posvetov in zborov skupščine LD, na katerih njegov močni glas večkrat pripomore, da utihnejo preveč razburiljivi člani. LD ga je ob njegovi 75-letnici predlagala za odlikovanje.

Dragi Jože, želimo ti še veliko zadovoljnih let, čim več zdravja, na lovu pa mirno roko in lovski — dober pogled!

Lovci LD Struge
na Dolenjskem — L. P.

Martin Pust, gostilničar »Pri Špancu« v Trbovljah, je 21. januarja 1982 praznoval svojo 60-letnico. Pustova gostilna je lovski družini vrsto let nudila gostoljubno streho za seje, posvete in pepske ter druge aktivnosti in ji na ta način nadomeščala lasten dom.

Martin je bil že od mladih nog vnet planinec in gobar, zato je že zgodaj dobro poznal lepote zasavskih hribov. Prijateljski stiki z lovci pa so mu odkrivali tudi vrednote lovstva. Ko je leta 1968 stopil v lovske vrste, se je zavedel svojih nalog in odgovornosti tudi kot lovec. Zato ni bil slučaj, da so ga že leta 1970 izvolili v upravni odbor in mu leta 1974 zaupali tudi odgovorno funkcijo starešine, ki jo je zelo vestno opravljal do leta 1981 (7 let).

Pridobil si je pomembne za-

sluge kot soustanovitelj in član lovskega pevskega zbora ter organizator raznih prireditev in srečanj. Velike zasluge ima tudi pri razširitvi lovskega doma na Podmeji. Kot vnet gobar in odličen poznavalec naših gob se je zavzemal tudi za ustanovitev gobarske družine, kar mu je leta 1979 uspelo; od tedaj je podpredsednik te družine.

Za svoje zasluge v NOB in po osvoboditvi v gospodarstvu je bil odlikovan z medaljo zaslug za narod. Za uspešno delo v lovstvu ga je pa LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge.

Lovci in pevci LD Trbovlje mu k jubileju iskreno čestitamo in želimo še mnogo zadovoljnih let ter obilo užitkov na lovske stezih.

LD Trbovlje



Bilten »Pomursko lovskogojitveno območje«

V avgustu so zveze lovske družin Pomurskega lovskogojitvenega območja (ZLD Prekmurje ZLD Gornja Radgona in ZLD Ljutomer) izdale v počastitev 75-letnice slovenskega lovstva, 60-letnice organiziranega slovenskega lovstva v Prekmurju, 15. obletnice ustanovitve Lovske zveze Gornja Radgona, 15. obletnice ustanovitve Lovske zveze Ljutomer in 10-letnice delovanja registrov ZLD Prekmurje — bilten »Pomursko lovskogojitveno območje«.

Na naslovni strani Biltena, ki ima z ovitkom 36 strani, je v svetlo zelenem podtonu slika para poljskih jerebic, vrste male divjadi, ki je bila nekdanj v Pomurju zelo dobro zastopana. Sedaj je jerebic tudi v Pomurju zelo malo, medtem ko so drugod po Sloveniji skoraj povsem izginile. Pomen slike naslovnice bodo razumeli predvsem lovci, ki so več desetletij spremljali usodo te ljubke poljske kure.

Prvi članek v biltenu »Ob 75-letnici slovenske lovske organizacije« je napisal Bojan Škrk, predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije. V biltenu preberemo lahko še prispevke: »60 let organiziranega lovstva v Prekmurju«, Feri Poredoš (ZLD Prekmurje — Murska Sobota); »Zveza lovske družin Gornja Radgona ob svoji 15-letnici delovanja«, Miran Brence (ZLD Gornja Radgona); »Zveza lovske družin Ljutomer«, Miran Šumak (ZLD Ljutomer); »10-letnica registrov ZLD Prekmurje«, Aleksander Beer (ZLD Prekmurje — Murska Sobota); »Pomursko lovskogojitveno območje«, Ožbalt Rožanc (ZLD Gornja Radgona); »Kinologija v Pomurskem lovskogojitvenem območju«, Vojko Pirher (ZLD Ljutomer).

V vseh prispevkih so avtorji podali bogato zgodovino pomurskega lovstva. Bralec iz njihovih sestavkov spozna napore pomurskih lovcev in njihovih organizacij, v njih najde važne podatke, datume in letnice, pomembne ne le za Pomurje, pač pa za vse slovensko lovstvo. Prispevki nazorno predstavljajo razvoj in rast lovstva v celoti in tem delu Slovenije, v tesni povezanosti z razvojem naše samoupravne socialistične družbe. Bralec tudi ne bo spregledal »rdeče niti«, ki se vleče skozi vse prispevke — trpko spoznanje o upadanju številčnosti male divjadi vseh vrst tudi v tem, zanj najustreznejšem predelu naše republike. Prav tako so v biltenu zabeleženi uspehi lovskega registra ZLD Prekmurje, uspehi kinološke dejavnosti in ne nazadnje tudi lovskega strelstva v Pomurju. V biltenu je objavljen tudi program proslave 75-letnice slovenskega lovstva, 60-letnice prekmurske lovske organizacije in 10-letnice registrov ZLD Prekmurje. Proslava bo 16. oktobra t.l. v Murski Soboti.

V uredniškem odboru za pravo biltenu »Pomursko lovskogojitveno območje« so bili: Milan Nekrep, predsednik, Miran Brence, Aleksander Beer, Franc Poredoš, Branko Radišič, Ožbalt Rožanc in Miran Šumak.

Publikacija je izšla v 2500 izvodih.

Boris Leskovic

Lovska kinologija

Prireditvi Lovskega kinološkega društva za Pomurje

a) Preizkušnja naravnih zasnov (PNZ) jamarjev

Prireditve je bila v soboto, 10. aprila 1982, v Nemčavcih v Prekmurju, kjer imajo tudi nov umetni rov.

Preizkušnje se je udeležilo 10 jamarjev: 4 lovski terierji in 6 jazbečarjev.

Ocenjevala sta kinološka sodnika Milan Ivezić in Milan Krajnc. Vodja prireditve je bil Dušan Devetak.

To je bila prva preizkušnja v novem umetnem rovu, ki je zgrajen po predpisih in v skladu s Pravilnikom o delu psov jamarjev. Preizkušnja je bila pred zaprto rešetko, da ni bil možen neposreden stik psa in jazbeca.

Poleg preizkušnje v rovu so izvedli tudi preizkušnjo na planem. Pogoji zanj so bili zelo dobri, saj je bilo vreme lepo in v lovišču dovolj zajcev.

Preizkušnja v vodnem delu je bila v bližnji gramozni jami, ki je napolnjena z vodo. Poprečno so vsi preizkušeni psi dosegli III. nagradni razred.

b) Preizkušnja naravnih zasnov ptičarjev (PNZ — A)

Prireditve je bila v soboto, 17. 4. 1982, v revirju Rakičan lovišča Lovske družine Murska Sobota.

Preizkušnje se je udeležilo 14 ptičarjev: 8 nem. ostrodlakih žimavcev in 6 nem. kratkodlakih.

Ocenjevala sta kinološka sodnika Vladimir Pfeifer in Rudi Černič.

Vreme je bilo ugodno. Zjutraj je bilo dovolj vlage. Okrog poldneva pa so se tla močno osušila in veter je odnašal dah sledov ter oteževal delo na sledu neranjene dlakaste divjadi (zajcev). V lovišču je bilo dovolj dlakaste in pernate divjadi, da je vsak pes večkrat prišel do stoje.

Vsi psi so preizkušnjo uspešno opravili in se uvrstili ali



Portret lovskega terierja

Foto I. Napotnik

v III. ali II. ali I. nagradni razred. Šest (6) ptičarjev je doseglo 50 ali več točk in se tako uvrstilo v I. nagradni razred:

Ringo, nem., ostrodlakar, JRPos 60273, dosegel 52 točk, vodnik Vili Žunkovič, Apače;

Aga Razkriška, nem. kratkodlaka ptičarka, JRPki 60913, dosegla 51 točk, vodnik Vojko Pirher, Lokavci pri Križevcih — Ljutomer;

Blisk, nem. ostrodlakar, JRPos 60258, dosegel 51 točk, vodnik Ignac Horvat, Dol. Bistrica pri Črenšovcih;

Reks, nem. ostrodlakar, JRPos 60272, dosegel 51 točk, vodnik Štefan Rajniš, Šalovci; Cap, nem. kratkodlaki ptičar, JRPki 60854, dosegel 50 točk, vodnik Jože Vesel, Lutverci pri Apačah;

Ani, nem. kratkodlaka ptičarka, JRPki 60924, dosegla 50 točk; vodnik Štefan Gregur, Spodnja, Lendava.

Cita Bračič

Predvidena legla

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 28. 8. Rejec Franc Lešnjak, Gotna vas 83, Novo mesto.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 12. 7. Rejec Anton Kraševac, Ponikve 6, Cerknica.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 25. 9. Rejec Edvard Želko, Rodnik 30, Kozina.

Leglo 20. 9. Rejec Zdravko Smole, Reštanj 32, Senovo.

Leglo 8. 10. Rejec Anton Mlakar, Zapotok 15, Turjak.

Leglo 22. 9. Rejec Alojz Simetinger, Mislinja 195, (pošta ista).

Leglo 28. 8. Rejec Karel Požek, Krvavčji vrh 1, Semič.

Leglo 23. 8. Rejec Ivan Kmetič, Svibno 19, Radeče.

Leglo 11. 8. Rejec Leopold Rebernik, Kalše 28, Šmartno na Pohorju.

Leglo 20. 7. Rejec Anton Novak, Željne 1, Kočevje.

Hanovški barvarji (JRHB):

Leglo 30. 10. Rejec Roman Kikl, Visole 2, Slov. Bistrica.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 27. 9. Rejec Franc Lešnjak, Gotna vas 83, Novo mesto.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 9. 9. Rejec Milan Kranjc, Ferkova 2, Maribor.

Leglo 29. 9. Rejec Jože Gutman, Stara cesta 27 a, Ljutomer.

Nem. prepeličarji (JRPr):

Leglo 22. 9. Rejec Bernard Pungercič, Prešernova 5, Sevnica.

Nem. ostr. ptičarji (JRPos):

Leglo 7. 10. Rejec Andrej Oštrbenk, Čatež ob Savi 9, Brežice.

Kinološka zveza Slovenije

V spomin

Ivče Majcen

Lovske vrste je za vedno zapustil 28. 2. 1982, star 69 let. Rojen je bil 23. 1. 1913 v Šentjanžu na Dolenjskem.

Bil je soustanovitelj LD Brdo (območje ljubljanske lovske zveze) in njen član vse do svoje smrti. Starešina LD Brdo je bil 10 let (1967—77), predsednik njenega nadzornega odbora pa 5 let (1977 do 1982).

Predsednik ljubljanske lovske zveze je bil v dveh obdobjih skupno 18 let (1952—59, 1963 do 1974). Več let je bil tudi predsednik nadzornega odbora te zveze.

Ivče je bil eden izmed redkih lovcev, ki so delovali na vseh ravneh lovske organizacije, od lovske družine do Lovske zveze Slovenije, kajti nekaj let je bil tudi član upravnega odbora LZS in več let član raznih njenih komisij ter odborov. Zato je zelo dobro poznal celotno problematiko lovstva. A ne le poznal, tudi njegovo delo je bilo uspešno usklaje-



Ivča Majcen



Ivan Traven



Janko Poljanec

no z razvojem lovske organizacije. Njegov prispevek pri gradnji in urejanju celotnega slovenskega lovstva je bil zelo velik. O tem med drugim priča že podatek, da je bil odlikovan z vsemi odlikovanji Lovske zveze Slovenije, prejel je pa tudi najvišje slovensko lovsko priznanje — Zlatorogovo plaketo.

Velik je bil tudi njegov delež v NOB. Njegovo zrahljano zdravje je bilo posledica vojne. Sicer je pa po osvoboditvi imel razne odgovorne državne funkcije, ki jih je vestno opravljal.

Ivča je bil poosebljena Zveza lovske družine Ljubljana, njen glavni steber. V oktobru 1981 je izvršni odbor ZLD Ljubljana sprejel predlog oz. sklep o proglasitvi Ivčeta Majcna za častnega predsednika ZLD. Vendar bi to morala potrditi še skupščina ZLD, ki pa je žal zasedala šele po Majcnovi smrti.

Priče smo bili slabšanju njegovega zdravja, toda trdno smo upali, da bomo v začetku leta 1983 le proslavili Ivčeto 70-letnico. A želja se nam ni izpolnila. Naš dobri lovski tovariš je odšel v večna lovišča. Ni bil tovariš le po imenu, ampak po dejanjih, saj ni poznal razlik in vsak pravičen lovec mu je bil enako drag, naj je bil delavec, kmet ali univerzitetni profesor.

Odločno je zagovarjal samoupravljanje v lovski organizaciji in osnovno celico — lovsko družino — postavljaj na najvažnejše mesto. V njej mora biti težišče glavnih nalog in del! Svoje ideje je včasih zagovarjal sicer nekoliko

preostro, toda s polnim idealizmom in v trdnem prepričanju, da ima prav.

Ivčeta Majcna, skromnega in pridnega lovskega delavca, ni več. Ostal je le spomin nanj, spomin na človeka, ki je bil lovstvu predan do konca. Slava njegovemu spominu!

L. Z.

Ivana Travná, Aleševca iz Vodice, ni več med nami. V nedeljo popoldne, 7. marca 1982, smo lovci, zbrani od triglaviških sten do prostranih prekmurskih nižin in kočevskih gozdov, postlali njegovo zadnje bivališče tako, kakor nam veleval lovski običaj — s smrekovimi vejicami. Njemu, ki se je rodil leta 1913 ob gozdu in za gozd. Aleševčeva hiša — v njej se od nekdaj rojevajo lovci — tudi pri Ivanu ni zatajila. Od bosopetega dečka, ki je spremljal očeta na lovskih poteh, do zadnjih besed s sinom Ivanom, je bilo vse le lovu odmerjeno. Kot dober poznavalec orožja in kraja je bil med vojno zelo dobrodošel borcev za svobodo v vodiški kotlini.

Bil je ustanovni član po vojni oživiljene LD Vodice. Že decembra 1951 pa se je zaposlil v takratnih državnih loviščih. Kot višji lovski nadzornik je skrbel za revir Vodice v gojitvenem lovišču Kozorog — Kamnik. V njegovem revirju so bili pogosto protokolarni lovi za domače in tuje diplomatske predstavnike. Traven je bil poosebljeno bogastvo lovske veščine, ki pa jih je rad posredoval tovarišem.

Skupnost za varstvo in gojitev divjadi, lovstvo in ribištvo Slovenije mu je 7. 9. 1979 podelila, za izjemno uspešno sodelovanje, priznanje in zlato plaketo. Lovska zveza Slovenije ga je pa že pred tem odlikovala z znakom za zasluge. Zaradi poškodb na službenih poteh je bil sicer leta 1974 invalidsko upokojen, ne pa odrezen od gozda in lova. Leta 1979 je postal ponovno član LD Vodice. Torej si ga lastimo dvojni. Od lanske jeseni pa njegovo zdravstveno stanje ni bilo več zadovoljivo. Neustavljiva bolezen je tudi Travná, sina narave, vse prekmalu odtrgala od vsega zemeljskega.

Številnim lovskim znancem in prijateljem bo Ivan Traven ostal zaradi njegovega razdajanja kot mentor mnogim in kot enkratni lovski tovariš v spominu tja do večnih lovišč.

Zavod za gojitev divjadi
Kozorog in Lovska družina
Vodice — F. L.

Janko Poljanec-Koder, ugledni družbenopolitični delavec, udeleženec NOB in član LD Škofja Loka, nas je za vedno zapustil 13. 2. 1982, v 60. letu starosti.

Kot mlad proletarec se je vključil v NOB, deloval v škofjeloškem odredu in opravljal funkcijo načelnika VOS. Pridobil si je čin kapetana in več odlikovanj.

Po osvoboditvi je opravljal razne odgovorne naloge. Nazadnje je bil direktor embalažno-grafičnega podjetja. Kot

tak je pripomogel k zaposlitvi številnih invalidov.

Tudi kot član zelene bratovščine je bil zelo delaven. Kar 11 let so mu zaupali funkcijo predsednika LD (1964—74) in 1 leto blagajniške posle (1963). Več let je bil tudi član LD Poljane. Vendar je z uvedbo zakonskega predpisa o ukinitvi dvojnega članstva (v začetku l. 1978) ostal nadalje zvest LD Šk. Loka. O njegovem delu med drugim pričajo tudi obnovljene lovske kočee in gradnja lovskega zavetišča v Zavrhu.

Tudi Jankova odlikovanja dokazujejo, da je bil zelo aktiven član zelene organizacije. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje, Kinološka zveza Slovenije pa mu je podelila zlato znak.

Jankov najljubši lov je bila brakada. Zvonjenje goničev ga je navdajalo s posebno radostjo. Njegove skrbno negovane trofeje ponazarjajo lik skrbnega gojitelja divjadi in pravega lovca.

Veličasten pogreb v Lipici je pričal o Jankovi priljubljenosti. Lovci smo se ob preranem grobu z lovskimi častmi poslovili od tako obetavnega sodelavca.

V trajen spomin
— lovci LD Škofja Loka

Ivan Podržaj, član LD Višnja gora, katerega smo pred letom in pol videli v Lovcu med jubilanti kot sedemdesetletnika, se je 15. 2. 1982 poslovil za vedno, star skoraj točno 72 let.

Rojen je bil v vasi Gradiček ob Krki. Kot otrok z obrežja sanjave, tihe reke se tudi v zrelih letih ni mogel ločiti od nje.

Bil je med ustanovitelji LD Višnja gora, leta 1946. Takoj so ga izvolili v upravni odbor, v katerem je v prvem obdobju deloval 13 let (1946—59), od tega zadnjih 6 let kot starešina. Njegovo drugo obdobje dela v upravnem odboru je trajalo 4 leta (1959—63) in tretje 3 leta (1964—67), ko je bil gospodar LD. Poleg navedenega je bil 2 leti predsednik NO, 2 leti cenilec škode od divjadi, zadnja tri leta svojega življenja pa je skrbel za prehranjevanje rac mladic.



Ivan Podržaj



Jože Pogačar

Bil je zavzet in vztrajen delavec na lovskem področju, zato ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje. Za uspehe v kinologiji pa mu je KZS podelila srebrni znak.

Zelo Te pogrešamo, dragi Ivan. In Tvoje ljubljene race na Višnjici zamenjajo čakajo, da jim natreseš zrnja. Pa vrtnice v Tvojem vrtu se zastoj ozirajo po Tvojem božajočem pogledu in nežnem dotiku Tvoje roke...

Najlepša Ti hvala za vse, kar si storil za lovstvo. Še dolgo boš živel v naših srcih.

Lovci LD Višnja gora
— Š. B.

Jože Pogačar, iz Zg. Grušovelj pri Šempetru v Savinjski dolini, je umrl 23. 2. 1982, star 61 let. Bil je častni predsednik LD Polzela.

Jože se je izučil lončarske obrti. Nekaj časa je vodil družbeno lončarsko delavnico, nato pa se je osamosvojil.

Leta 1944 je vstopil v NOV in se boril v Tomšičevi brigadi. Zato so se pogreba udeležili tudi njegovi soborci.

Lovec je bil 32 let. Že kot otrok je vzljubil naravo, zlasti rad je zahajal v »svoje« Hrastje, kjer je opazoval zajce, fazane in tudi poljske jerebice. Danes je te divjadi v Hrastju malo, pač pa precej srnjadi. Jože je bil član uprav. odbora LD skupno 13 let, od tega predsednik LD kar 8 let (1966—74). V času njegovega predsednikovanja smo gradili lovsko kočo. Jože

je sodeloval pri gradnji kot organizator in delavec z vso svojo učinkovito prizadevnostjo. Ko je šla gradnja h kraju, je zbolel...

Lovska družina ga je za njegove uspehe nagradila z najvišjim priznanjem, ki ga more dati kaka LD: izvolila ga je za svojega častnega predsednika. ZLD Celje pa mu je podelila svoje priznanje in Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge. Zadnje slovo je pokazalo, kako zelo je bil priljubljen ta naš tihi, skromni Jože-Pepč. Poleg domačih lovcev so prišli tudi zastopniki iz vseh lovskih družin občine Žalec, s 7 lovskimi prapori, in izkazali zadnjo čast in spoštovanje zaslužnemu lovcu.

LD Polzela — K. K.

Jože Pikel iz Trbovelj je omahnil v prezgodnji grob 26. aprila 1982, star komaj 47 let.

V vrste zelene bratovščine ga je privabilo polšniško hribovje leta 1968. Takoj po opravljenem lovskem izpitu je bil izvoljen v upravni odbor LD. V njem je deloval 4 leta (1970 do 1974) kot predsednik komisije za SLO in strelstvo. Nadalje je bil predsednik disc. razsodišča LD 8 let (1974—82). Zadnja 4 leta je bil tudi član disc. razsodišča ZLD Zasavje.

Vsako večje delo naše lovske družine, kakor gradnja lovskega doma, razvitje prapora, izdelava prež itd., je bilo tesno povezano s Pepčem. Bil je izreden tovariš, prijatelj in

— človek. Do zadnjega se je udeleževal skupnih lovov in prijateljskih srečanj, kar je tudi zasluga njegove razumevajoče življenjske družice Vide, ki ga je zaradi njegove bolezni vozila na lov v zasavsko hribovje.

Da je bil znan in priljubljen med lovci, je med drugim dokazalo tudi spremstvo na njegovi zadnji poti. Pokopali smo ga z lovskimi častmi.

Hvala ti za vse, dragi Pepč, kar si prispeval za lovsko tovarištvo, za razvoj naše LD in lovstvo sploh.

Tvoji lovski tovariši
iz LD Polšnik

Iz lovskih vrst so tudi odšli za vedno:

Edi Čop, LD Podkum, * 4. 12. 1932, † 19. 4. 1982.

Ivan Golob-Anza, LD Laporje, * 24. 6. 1918, † 7. 5. 1982.

Ferdo Hazel, LD Šentilj v Slovenskih goricah, * 30. 5. 1927, † 2. 8. 1982.

Umrlim časten spomin!



Umrli je najstarejši slovenski lovec

Na Banjšicah nad Novo Gorico so 17. marca letos pospremili v večna lovišča Ivana Humarja, po domače Fajvega Janeza. Zagotovo je bil starosta slovenskih lovcev, saj je bil lovec vse dvajseto stoletje, in tudi sicer daleč naokoli najstarejši občan. Dočakal je častljivo starost, skoraj 97 let.

Rodil se je 21. junija 1885 na Banjšicah v hiši z bogato lovsko tradicijo, ki je prehajala iz roda v rod. »Še prav majhen sem bil,« je še pred dvema letoma pripovedoval, »ko so prihajali k nam lovci in se pogovarjali z očetom o lovu. Pripovedi sem vlekel na ušesa in v posebno veselje mi je bilo

gledati, kako so talili svinec ter ulivali šibre...«

Če bi to pripoved uokvirili v čas, sega v prejšnje stoletje. Zvest tradiciji svojih prednikov, je Janez že postal lovec, ko se je pisalo leto 1900.

Odtlej je osem desetletij ponosno hodil s puško po Banjški planoti, kjer je z izjemo nekaj let teklo in se izteklo njegovo življenje. Skozenj se je prebijal s trdim delom. Trikrat je reševal kmetijo pred bobnom in trikrat obnavljal požgano domačijo. Svoje najtežje dni je Janez preživel med prvo svetovno vojno v ruskem ujetništvu, kjer je zbolel za tifusom. Vse življenje je kmetoval. Ob napornem kmečkem delu, ki je vse povezano z naravo, mu je bil največja radost in razvedrilo lov. Posebno rad je lovil lisice, kune in zajce. Redkokdaj je dvignil puško zamen in s posebnim užitkom je pomeril na »roparice«.

V svojem dolgem življenju je vedno veder in družaben Janez prenašal svoje bogate izkušnje vsaj na štiri generacije. Bil je živi leksikon o lovu in divjadi. Z ožnostjo se je spominjal časov, ko se na Banjšicah mrgolelo zajcev, ko so se po okoliških hribih oglašale kotrne ali na polju jerebice. Vedel je povedati, kdaj je Urban iz Krvavca ulepil pod Zagorevcem zadnjega jelena in kako sta ga z ženo ves dan nosila domov po kosih. Potem je bil priča razmnoževanju srnjadi in pred tremi leti je doživel, da je pod Jelenikom spet padel jelen.

Pod težo let so Janeza zadnje čase zapuščale moči. »Pešata mi vid in sluh,« je potožil ob svoji 95-letnici, »in korak postaja negotov. Rad bi še posedal ob kalu nad vasjo sredi gozda, kakor nekoč, ko sem v vročih poletnih dneh proti večeru opazoval divjad, ki se je prihajala oddejat. Toda zdaj ne gre več in z lovom živim le še v spominih.«

Za zasluge v lovstvu je Janez prejel več priznanj LD in ZLD. LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom III. stopnje. LD Grgar, katere član in častni član je bil, mu je priredila ob veliki udeležbi občanov in drugih lovcev dostojno slovo. Ob odprtem grobu se je zadnji poslovil od njega v imenu zele-

ne bratovščine Jože Vičič, tajnik LD Grgar. Lovski rog in častni strel pa so ga popremili v večna lovišča.

Miro Cencič

Markirani divji prašiči v lovišču LD Senožeče

V tem lovišču je veliko divjih prašičev. Letno LD Senožeče prizadetim kmetom plača skupno okoli 70 000 din odškodnine za škodo (del tudi na račun jelenjadi).

LD Senožeče je uredila za divje prašiče 5 krmišč, ki jih zalaga celo leto. Uspeh ni izostal in škode od divjih prašičev so se zadnji dve leti občutno zmanjšale (odškodnina na račun jelenjadi pa se je povečala).

Divje prašiče lovci lahko love (skladno s planom odstrela) le ob poljedelskih površinah. Ne ob krmiščih! Rezultat te odločitve je, da divji prašiči redno obiskujejo krmišča.

Ker ima LD Senožeče odlične možnosti za gospodarjenje z divjimi prašiči, ki se v njenem in sosednjih loviščih zadržujejo vse leto, so se odločili, da bodo vsako leto markirali nekaj mladičev. Po budnik markiranja je bil lovski čuvaj Rado Ferfila, ki se je z nekaj tovariši lotil gradnje lovke (pasti) za odlov divjih prašičev. Leta 1980 so v lovišču LD Senožeče zgradili blizu krmišča, v revirju Šmarinik, lovko po vzorcu lovke v loviščih LZS — Ljubljanski vrh in Žitna gora.

Prvič so divje prašiče markirali 23. 6. 1982, ko je Rado Ferfila v lovko ujel svinjo s petimi mladiči. Svinjo je iz lovke takoj izpustil nemarkirano, vse mladiče (3 samice in 2 samci) pa je markiral s kovinskimi znamkami. Z markiranjem divjih prašičev se je tudi LD Senožeče vključila v dolgoročno raziskovalno nalogo strokovnega sekretariata Lovske zveze Slovenije, ki že od 1978. leta markira divje prašiče v obeh loviščih LZS (glej članek B. Kržeta »Prispevek k poznavanju življenjsko-bivalnih značilnosti divjega prašiča«, Lovec, št. 11/80, na strani 347).

Strokovni sekretariat LZS prosi vsa vodstva lovskih družin, da mu sporočijo to-



Košuta na poseki

Foto J. Papež, Diana

čen kraj, datum, spol in številko vsakega odstreljenega markiranega divjega prašiča. Prašiči, markirani v lovišču LD Senožeče, so označeni s kovinskimi znamkami, v katere so vtisnjene številke:

S-2292, S-2293, S-2295, S-2299 (♂), S-2299 (♀). Od leta 1983 pa bodo prašiče označevali z markami vrste Dalton.

Le z doslednim obveščanjem o odstreljenih markiranih prašičih bo raziskovalna naloga dosegla svoj namen. Z izvedbo te naloge bomo o življenjsko-bivalnih značilnostih prašičev zvedeli marsikaj novega.

Boris Leskovic

Mala divjad — preblisk optimizma

V minulih dveh mesecih se je dobršnega dela lovcev na Primorskem, še posebej na Krasu, polotilo posebno lovsko razporeditev. Po dolgem času (vsaj 10 let) so pozornejši opazovalci in poznavalci lovišč ugotovili, da je »kar na enkrat« v loviščih več male divjadi kakor prejšnja leta, več mladih zajcev, fazanov in celo jerebic.

Lovci med seboj živahno raz-

pravljajo o teh opažanjih. Slišati je tudi predloge, da bi bilo potrebno ta pojav ustrezno opredeliti tudi v letnih lovskogospodarskih načrtih. Menim, da s tem mislijo na dopolnitev predloga za odstrel male divjadi že v letu 1982.

Čeprav sam nisem opazil na širšem prostoru večjega prirastka male divjadi, verjamem, da je letos to že možno. Nekateri ukrepi v gospodarstvu, še posebej v kmetijstvu in gozdarstvu na Krasu, ter naravne razmere v letih 1981 in 1982 so lahko odločujoče vplivali na povečanje prirastka male divjadi:

— Zmanjšanje porabe in vsestransko varčevanje z energijo, z električnim tokom, plinom, kurilnim oljem in premogom, je vplivalo na obseg sekanja lesa za kurjavo. S posekom se je pričelo najprej na kmečkih površinah, ki so se v zadnjih 20 letih močno zarasle. Na splošno so ljudje najprej posegli s posekom bliže naselij in obdelovalnih površin.

— Družbeno široko usmerjena akcija za večje pridelovanje žit, predvsem pšenice, je v jeseni leta 1981 našla hvaležen odziv tudi na Krasu. Kraševci so za pšenico začeli sejati zopet ajdo. Zaradi več

zaporednih podražitev bencina in drugega blaga se je »odločujoče« zmanjšal malo-obmejni promet in s tem promet z motornimi vozili vseh vrst.

— Razmeroma suha jesen v letu 1981 in suha zima 1981/82 ter ugodna pomlad v letu 1982 so prav gotovo vplivale na razplod male divjadi. Takšno vreme se je nadaljevalo tudi v pozno poletje 1982.

— V letu 1981 se je na Krasu pojavila steklina. V akciji za zatiranje te bolezni je bilo samo na območju občine Sežana od septembra 1981 do sedaj pokončanih: 405 lisic, 47 potepuških mačk, 13 potepuških psov in 30 drugih mesojedov.

Še bi lahko navedel nekaj podrobnosti, ki so tudi vplivale na prirastek male divjadi v letu 1982.

Stvarno gledano pa ta prirastek ne more biti tolikšen, da bi lahko na Krasu že kar povečali odstrel male divjadi. Seveda bo pa to mogoče čez leta, če bomo tudi lovci prispevali svoj delež z lovskogospodarskimi ukrepi, kot so priprava remiz, zimsko krmljenje itd.

Pri vsem tem moramo upoštevati dejstvo, da je ta divjad, ki je preživela vse tegobe in težave večletnega obdobja, nesporno nosilec najkakovostnejših lastnosti in sposobnosti. Zakaj torej ne bi bili takšni tudi njihovi letošnji in bodoči potomci? Tudi v tem dejstvu vidim izredno pozitivno zanimivost letošnjega prirastka.

Alojz Zega,
LD Jezero-Komen

Imel je srečo

Dne 11. julija letos sem se peljal po gozdni cesti v lovišču LD Trojane-Ožbolt, ko nenadoma opazim, da se med travo premika nekaj belega. Ustavim avto in grem pogledat. Začuden zagledam ježka, kako z glavo rine belo plastično škatlo, široko 5 cm in dolgo 20 cm. Nekaj časa opazujem njegovo početje, ki se mi zdi nenavadno. Zgrabim škatlo, da mu jo vzamem, a s škatlo dvignem tudi ježa. Šele takrat spoznam, da se je ujel in da se ne more rešiti. V strahu, da ga ne bi

poškodoval, prerežem škatlo in mu jo snamem z glave. Od presenečenja, morda od nenadne svetlobe, je čepel še nekaj časa na mestu, nato pa odracal v grmovje.

Imel je srečo v nesreči. Zagotovo bi poginil, ker se sam ne bi mogel rešiti. Vprašam se, ali kdo izmed tistih, ki odlagajo smeti vsepovsod, pomisli, da odpadki niso za v gozd in da so lahko nevarni živalim in tudi človeku.

F. Smrkolj

Zakaj tako o lovcih?

Kot lovcu mi sošolci in sošolke večkrat zastavijo vprašanje, ali mi ni težko ustreliti nedolžno srnico, ki se pase na jasi in podobno.

Tako je torej pred menoj vprašanje, kako jim vse to razložiti. Vem, da je ljudem, ki lova kot takega ne poznajo, to zelo težko pojasniti. Toda čutim se dolžnega, da vendarle poskusim in storim, kolikor je v moji moči. A bolj kakor si prizadevam, da jim prikažem lov kot vrsto rekreacije, gospodarske dejavnosti, varstva narave ipd., ne le streljanje in ubijanje, bolj se na-

smihajo in skomizgajo z rameni. Končno se jim pa ne čudim, saj so že med članstvom v lovskih družinah pogledi na lov in lovstvo zelo različni.

Zame je lov predvsem doživljanje narave, njenih lepot in njenih zakonitosti. Lovci je v neposrednem stiku z naravo, jo opazuje in varuje. Kolikor ji vzame (z odstrelom), toliko ji mora tudi vrniti (z delom v lovišču)!

Zlasti me moti ozko gledanje na lovca, češ da je ubijalec. Vidi lovca s krvavimi rokami, če nese zajca z lova, sebe s krožnikom mesa pred seboj na mizi pa ne! Redko kateri pa vidi lovca z vrečo sena na hrbtu, vsega ozeblega, premočenega, ki se komaj prebija skozi zasneženo grmovje, ko nese na krmišče hrano divjadi. Saj v hudi zimi, zameteni in okovani v led, pride prav divjadi v stiski vsaka bilka! Vendar to še ni vse. Lovci vračajo divjadi svoj dolg tudi z raznašanjem soli po lovišču, s košnjo senožeti, s pridelovanjem krme na krmnih njivah, z zalaganjem mrhovišč, s krmljenjem ptic itd. O vsem tem pa največ vemo lovci sami, prav malo ali nič pa nelovci. Temu smo precej krivi tudi lovci. Saj premalo skrbimo za informiranje ne-

lovske javnosti, za poročanje prek občil oziroma se premalo poslužujemo sredstev javnega obveščanja. Biti bi moralo tudi več lovskih razstav in raznovrstnih predavanj.

Širša družbena skupnost nas vse prevečkrat vidi na fotografijah z uplenjeno divjadjo in v gostilnah, kjer često posamezen »lovca« s svojim nezglednim obnašanjem meče slabo luč na celotno lovsko organizacijo.

Kolikokrat sem bil že na lovu in videl mnogo divjadi, toda moja puška je molčala. Da, lov mi je predvsem opazovanje, doživljanje... Velikokrat sedim sam na preži, pa nisem osamljen. Kajti imam odprta ušesa, slišim ptičje petje in šepet gozda. Imam odprte oči in vidim najrazličnejša živa bitja, od majhnih žuželk do velikih sesalcev. Kako naj torej pritrdim sošolcu, ki pravi, da sedim na preži kar tja v en dan. Jaz pa vem, da vsega tega, kar vidim na lovu v gozdu zgodaj zjutraj in pozno zvečer, ne bi mogel videti in doživeti doma v udobnem fotelju ali v zakajenem lokalu. Joj, kako čudoviti občutki te prevzamejo, če vstaneš zgodaj zjutraj, ko se narahlo dani, si obesiš puško na ramo in stopiš v prebujajočo se naravo. Tedaj spo-

znaš, da najlepše ure večina ljudi prespi, resda v topli postelji. Okoli tebe pa žvrgolijo ptice, čez njivo teče zajec, izza grma skoči srnjak in jezno zaboka. Ne, ne moreš spoznati in doživeti teh lepot, če nisi lovec!

Sošolec me je prosil, naj ga vzamem s seboj na lov. Šla sva torej v lovišče in se povzpela na prežo. Sedla sva na klop in molče zrla na jaso. Vsepovsod okoli naju so žvrgolele ptice; bil je enkratni koncert. Ko se je sonce začelo skrivati za hrib in se je večerilo, je nedaleč od naju v goščavi počila suha vejica. Srce mi je začelo razbijati in kri mi je stopila v glavo, kakor že tolikokrat poprej na lovu. Kmalu zatem je na jaso stopil srnjak in začel cveticam trgati glavice. Čas je neusmiljeno hitro tekel in kmalu ovil srnjaka v temo. Lova je bilo konec.

Šele tedaj sem se zavedel, da poleg mene sedi sošolec. Ves srečen sem se obrnil k njemu, rekoč:

»No, kako je bilo?«

Samo nasmehnil se je in rekel:

»Veš kaj, čudim se ti, da toliko časa tako mirno in tiho zdržiš na preži. Bil si kakor hipnotiziran. Sploh se nisi odzval na moje vprašanje. In

Košute na paši

Foto J. Černač, Diana



tako si srečen, ker si videl srnjaka. Saj je bil tak, kakor so vsi drugi. Le kaj je to posebnega!»

Takoj zatem se mu je obraz zresnil in zopet je vprašal:

»In zakaj nisi streljal?»

Potem do doma nisva spregovorila besede; bil sem grozno razočaran. Ves moj trud je bil zaman. Čudil sem se, da je videl in slišal tako malo tega, kar se je dogajalo okoli naju. Vprašujem se, kako naj takšni ljudje skrbijo npr. za varstvo narave, če sploh ne zaznavajo, kaj jim le-ta nudi!

Naj končam z ugotovitvijo, da je izrek mojega profesorja, ki je tudi lovec, povsem pravičen: »Naj ne sodijo lovci celcem nelovci!«

Štefan Vesel,
LD Banja loka



Spomin na ruševčev ples

Foto M. Hain, Diana

Slavko — moj vodič na prvega ruševca

Leta 1950 sem bil po službeni potrebi premeščen iz gozdnega gospodarstva v Celju na gozdno upravo v Luče ob Savinji. Tam sem se vključil v lovsko družino in bil naslednje leto že izvoljen za tajnika LD.

Spoznal sem se s Slavkom Kolškom, takratnim gospodarjem LD. Kot gozdarja sva potem skupaj službovala celih dvaindvajset let. Za lovstvo je naredil mnogo več, kakor je bila njegova dolžnost. Pogosto sva skupaj zahajala v lovišče in prav njemu sem dolžan zahvalo za prvega ruševca, ki sem ga uplenil ravno pred petintridesetimi leti.

Slavko me je seznanil s krivorepimi vitezi na Raduhi. Bilo je v drugi polovici maja 1952, ko je bila dolina odeta v najlepše cvetje in zelenje. S Slavkom sva torej krenila na Raduho. Prva polovica poti še ni bila snežena. Ko pa sva se vzpenjala proti Loki, je bilo že veliko snega, trdega, tako zmrznjenega, da se ni udiral. Okrog koče na Loki je bil sneg odkidan. Vstopila sva in se po naporni dveurni hoji oddahnili. Toda bivanje v koči ni bilo nič kaj prijetno. Gašperček, ki je grel sobico in na katerem je bilo moč tudi kuhati, je tako neprijetno kadil, da sva morala večkrat be-

žati iz koče. Na pogradu so bile sicer slamnjače z ovseno slamo, toda vlažne in mrzle. Pa kaj je porajtal lovec! Vesel je bil, da je mogel prenočiti v planini! Sedaj je lov na Raduhi povsem drugačen. Dan pred lovom se celó z avtom pripelješ do nove koče na Loki, kjer lahko udobno prenočiš in dobro ješ. Vendar sva kljub temu sladko spala na vlažni slamnjači in ob drugi uri zjutraj vstala čila, z upanjem na prijetno lovsko doživetje.

Bila je še popolna tema, ko sva za seboj zaprla vrata. Zvezde pa so kmalu začele bledeti, ko sva zlezla v koč iz rušja. Tiho sva sedela in skozi majhno odprtino gledala na sneženo pobočje. Naenkrat je nekaj zašuštel nad najinima glavama in črna kepa se je spustila na beli sneg, toda precej daleč, da je v temi ni bilo moč prepoznati.

»Ruševac!« mi šepne Slavko. Krivorepi vitez stoji nekaj časa mirno na mestu. Nato se začuje »gru gru« in kepa se začne pomikati naprej in nazaj ob neprestanem gruljenju. Vmes pa večkrat slišim: čjuuh, čjuuh, čjuuh. Ko se je že bolje videlo, sem opazil razširjen rep z belo liso v sredini in perutnice, spuščene navzdol, da so se vlekale po

snegu. Petelin je pihal in grulil ter »vozil kočijo«.

Vmes je odskakoval meter visoko od tal. Potem se je spet v krogu vozil in neprestano grulil. Ves sem bil zaverovan v njegov ženitovanjski ples in ljubezensko pesem, ko zaslišim poleg gruljenja še »kôk, kôk«.

»Streljaj,« šepne Slavko, »sicer ga bodo kure odpeljale.«

Okleval sem, ker tudi svetloba še ni bila prava. Ker pa se je »kôk, kôk« ponavljal, sem se zbal, da bo ruševac odletel med kure. To bi pa pomenilo konec lova. Zato sem vtaknil cev skozi odprtino, dobro pomeril in sprožil. — Najlepša ptica našega visokogorja je obležala na bellem snegu — mrtva.

Hitro sem bil zunaj zaslona in se približal mrtvemu ruševcu. Spoštljivo sem ga dvignil in mu podaril ruševo vejico, hoteč se s tem opravičiti njemu in naravi za svoje dejanje. Bil sem ga silno vesel. Rože nad očmi so bile še živo rdeče, v repu pa je imel na vsaki strani po štiri dobro zakrivljena peresa.

»S tem si pa lahko zadovoljen,« se je oglasil Slavko, ki je medtem že prišel za menoj. Njegova desnica je segla v mojo desnico, z levico mi je pa izročil na štuli svojega klobuku ruševo vejico. Ponosno sem si jo zataknil na klobuk.

Vesela sva se vrnila v koč in se okrepčala z dobrotami iz nahrbtnika; tudi to spada k vsakemu lovskemu pohodu.

Ta doživljaj sem opisal v spomin na svojega najboljšega lovskega in življenjskega prijatelja Slavka Kolška, ki je mnogo prezgodaj, v 58. letu starosti, nenadoma odšel v večna lovišča.

Lovrenc Ogris

DOBAVLJAM LOVSKE PSE VSEH PASEM

- goniče: posavce, balkance, tribarvne in alpske goniče;
- ptičarje: epegneul bretonce, poentre in vseh drugih pasem;
- brak-jazbečarje in lovske terierje.

Pri meni lahko nabavite mladiče od 3 do 4 mesecev starosti in pse za šolanje, od enega (1) do pet (5) let starosti.

Pse pošiljam kupcem po železnici ali jih oddajam neposredno.

Vsak kupec dobi tudi rodovnik za psa, izdan pri kinološki zvezi v Beogradu.

Cene za pse so skromne!

Milosava Miletić

Nušićeve 10

32250 IVANJICA, telefon (032) 831 126



CENTER ZA SAMOUPRAVNO
NORMATIVNO DEJAVNOST
pri DDU Univerzum Ljubljana

V založbi Univerzum je izšel priročnik

dr. Boris Strohsack:

Žival in škoda

(Žival v odškodninskem deliktu, Priročniki, št. 84, 1982)

Pravno razgibana problematika odškodninskega delikta, v katerega je vpletena žival, je v pravni literaturi malo obdelana. Tudi sodne prakse o tem je malo obdelane. Vendarle so v življenju sorazmerno pogosti primeri, ko žival povzroči škodo ali pa človek povzroči škodo živali oziroma njenemu lastniku. V zadnjih letih je ta problematika vedno bolj v ospredju tudi z ekološkega vidika. Zapletene pravne probleme je avtor prikazal kar se da jasno, da bi ne bili zanimivi le za pravnike, ampak tudi za širšo javnost.

Cena knjige je 296 din.

Naročila sprejema **Dopisna delavska univerza Univerzum**,
Parmova 39, p. p. 106, 61001 Ljubljana.



Zadnjih nekaj let v naši industrijski trgovini stalno narašča povpraševanje po klavniških odpadkih za prehrano psov in mačk.

Ker z dosedanjim načinom prodaje in ravnanjem s tako hrano nismo bili zadovoljni, smo se odločili, da izboljšamo kakovost te hrane, način pakiranja ter ji podaljšamo trajnost. Surovine so strojno zmlete, takoj po klanju ohlajene, pakirane v polivinil vrečke, kartonsko škatlo in zamrznjene. Hrano lahko uporabljamo svežo, seveda odtajano, skuhano, samostojno ali zmešano z zelenjavo, krompirjem, testenami. V hladilni skrinji pri temperaturi -18°C jo lahko hranimo več mesecev, ne da bi se spremenile biološke ali hranilne lastnosti. Hrana za pse in mačke vsebuje beljakovine brez maščob, veliko mineralov, kalcija, magnezija in fosforja, pa tudi mikroelemente: jod, fluor, kobalt.

V želji, da bi vam ustregli, in z upanjem, da smo naredili korak naprej v pripravi te vrste hrane, se vam priporočamo

Perutnina Zalog

Agrokombinatska 84, Ljubljana-Polje, telefon (061) 48 159

WAFFEN



Rudolf

8480 Mureck Hauptplatz 36

Na zalogi imamo:

Lovsko orožje vseh znamk in kalibrov

Naboje za lov in za streljanje na umetne (glinaste) golobe

Pribor za ribolov firm DAM, Shakespeare in drugih

Lovska oblačila

Darila

Trap naboji in orožje po izredno ugodnih cenah!

Pri izvozu povrnemo tudi 18 % avstrijskega prometnega davka!

Z veseljem pričakuje vaš obisk

WAFFEN RUDOLF

v Murecku — Cmureku

Telefon: 3472/2610

Avstrija

Hans FANZOJ

puškarna

generalni zastopnik za Jugoslavijo
tovarn Swarovski, Hirtenberg in Steyr

Borovlje — Ferlach,
Griesgasse 1
AVSTRIJA

telefon: 99 43 42 27 - 22 83

IMA STALNO NA ZALOGI:

- modernizirane dvoglede 7×42 MDV in 10×40 MDV (MDV = naravnanje vsake priročne leče posebej),
- odlične dvoglede, tudi z gumijasto oblogo in nastavitvijo ostrine za vsako oko posebej, 7×42 MDV GA in 10×40 MDV GA,
- najkakovostnejše monokularne daljnoglede (spektive) z gumijasto oblogo, 30×75 ,
- strelne daljnoglede, jeklene in iz lahke kovine od 4×32 do 6×42 ,
- najnovejše daljnoglede NOVA in municijo Hirtenberg ter puške Steyr-Mannlicher.

Tradicionalne, kakor ime, so tudi 100-letne izkušnje tovarne orožja Steyr, ki je ena izmed najbolj znanih tovarn te vrste na svetu.

Puška MANNLICHER — LUXUS, s težo 3,49 kg, je tako lahka predvsem zaradi svoje dovršene oblike in tehnike. Izvrstno strelno sposobnost pa ima zlasti zaradi hladno kovanih cevi.

Ročica zaklepa je sedaj priročnejša in tek zaklepa še mehkejši kakor pri prejšnjih manlihericah. Nabojnik je jeklen in kot posebnost izdelan po želji tudi za 6 nabojev, kar pride zlasti v poštev na skupnih lovih, npr. na divje prašiče. Nabojnik se polni s pritiskom na naboje od zgoraj.

Repetiranje — potiskanje nabojev v nabojišče in izmetavanje tulcev je lahko in tiho.

Stalno tudi na zalogi:

243 Winchester, $6,5 \times 57$, $5,6 \times 57$, 7×64 , 30—06, 7 mm Remington Magnum in 8×68 S.

POPOLNOST, PRECIZNOST IN USKLAJENOST CELOTNE LOVSKE OPTIKE

Orožje pošiljamo v SFR Jugoslavijo po pošti neposredno na naslov naročnika ob predhodni predložitvi kopije jugoslovanskega dovoljenja za nabavo orožja.

NAJNIŽJE IZVOZNE CENE!



HABICHT-dvogled 7×42 ,
obložen z gumo

HABICHT-strelni daljnogled,
variabilen
 $1,5 - 6 \times 42$
 $2,2 - 9 \times 42$

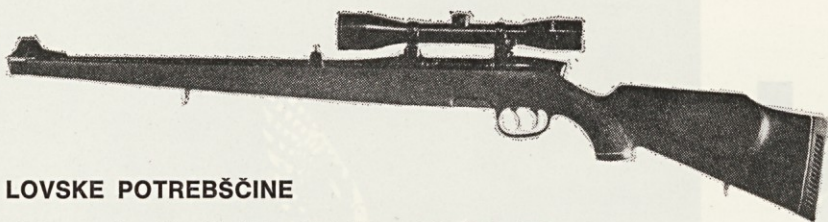
HABICHT-raztegljivi spektiv
AZF S
dolžina stisnjenega,
(zloženega) 254 mm

Vedno več lovcev ceni izredno kakovost lovskih optičnih pripomočkov tovarne SWAROVSKI.

To je lovska optika, v njeno kakovost so prepričani vsi lovci sveta.

Vprašajte puškarje in si v specializiranih trgovinah oglejte naše prvovrstne izdelke.

Spoznali boste, zakaj se vedno številnejši lovci popolnoma zanesejo na naše izdelke.



LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Telefon 0 43 56/360

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- **krogelne naboje vseh kalibrov** RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington;
- **šibrene naboje** s šibrami vseh velikosti Hirtenberg, Waidmannsheil, Schnepf Eley, Sellier & Bellot, Hubertus in Rottweil s šibrami od 4,9 do 8,9 mm;
- **šibrene trap naboje** — pri nabavi večje količine dajemo popust!
- **lovske dvoglede in strelne daljnoglede** Swarovski-Habicht, Kahles in raznih japonskih vrst kakor npr. Tasco in Hubertus;
- **lovske puške** Steyr-Mannlicher, Mauser-repetirke in različne bokarice ter polrisarice (biksarice) v več kakor 30 različnih modelih — delno že tudi z montiranimi strelnimi daljnogledi in pristreljene.

V Avstriji je prodaja lovskega orožja in municije za lovske orožje — prosta (brez dokumentov).

Pri izvozu povrnemo tudi 18 % avstrijskega prometnega davka.

Odkupujemo stare puške petelinke.

Sadike za jesensko saditev

Vse lovske organizacije obveščamo, da za jesensko saditev nudimo iz lastne drevesnice sadike:

- lesnike** po 100 din,
- češnje** po 80 din,
- jerebke** po 150 din.

Cene fco Ljubljana — Drevesnica Zadobrova. Naročena količina najmanj 30 sadik.

Dajemo pojasnila in sprejemamo naročila. Sprejemamo tudi prednaročila za pomladansko prodajo topinamburja.

Lovska zveza Slovenije (ing. Černe)
Župančičeva 9 — p. p. 505
61001 Ljubljana, telefon (061) 214 950

agrotehnika - gruda

TOZD LOVEC, TOZD GRUDA-ZT
IN LOVSKA DRUŽINA VELIKI GABER

priredijo

V. TRADICIONALNO LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA PREHODNI POKAL AGROTEHNIKE

Tekmovanje bo v soboto, 9. oktobra 1982, na strelišču pri lovski koči
v Velikem Gabru.

Pričetek ob 7. uri. Vodstvo tekmovanja sprejema prijave na dan prireditve do 10. ure.

Tekmujejo ekipe in posamezniki. Vsak strellec strelja na serijo 20 glinastih (umetnih) golobov in 10 × v tarčo »srnjak«.

Dostop na prireditveni prostor bo označen od odcepa v Biču (z avto ceste Ljubljana—Zagreb) do strelišča.

Najboljše ekipe in posamezniki prejmejo pokale, priznanja in praktične nagrade.

Vabljeni!

MALI OGLASI

Tovariši lovci! Nudimo vam vse **preparatorske usluge**. — TAMAS, Gornja Bistrica 130 A, 69232 Črenšovci.

Prodam novo češko bokarico, kal. 7 × × 65 R-16, z menjalnima cevema in strelnim daljnogledom 6 × 42. Informacije po telefonu (064) 26 398 — dopoldan.

Prodam psa brak-jazbečarja jelenje rdeče barve. Poležen 3. julija 1982. — Ivan Bitežnik, Ledine 6, 65000 Nova Gorica, telefon (065) 24 269.

Nov strelni daljnogled Zeiss Jena 6 × × 40, z originalno češko montažo za češke bokarice, **prodam**. Telefon (061) 340 032.

Prodam dva mladiča kratkodiaka istrska goniča (psička in psičko). Stara sta po 10 tednov in zelo lepa. Starši s prav dobro telesno oceno. Cena ugodna. — Anton Kraševac, Ponikve 6, 61380 Cerknica.

Prodam nem. kratkodlakega ptičarja, starega 5 mesecev, z rodovnikom. Informacije po telefonu (061) 347 335, Kuštrin.

Prodam kratkodlakega istrskega goniča odličnih staršev. — Vinko Hriberšek, Škalske Cirkovce 6 a, 63320 Titovo Velenje.

Prodam psičko brak-jazbečarko, jelenje rdeče barve, ima rodovnik in je stara 7 mesecev. — Pavel Povše, Celovška 181, 61000 Ljubljana, telefon (061) 552 728.

Kupim šolanega psa ptičarja, ki je zares odličen za lov in z vsaj prav dobro telesno oceno. Preizkus obvezen! — Miro Gokjovič, Vodopivčeva 2, 66000 Koper.

Lovci, pozor! Izdelujem elektronske naprave za avtomatsko proženje umetnih-glinastih golobov (FONO-PULL). Možnost namestitve na metalne stroje vseh vrst. — Bogdan Zabavnik, Šmarca 23 a, 61240, Kamnik, telefon (061) 832 659.

Tovariši lovci! Izdelujem lesene okrasne podstavke (deščice) za lovske trofeje vseh vrst in podstavke, na katere pritrdite noge srnjadi (obešalniki). Naročeno pošiljam po pošti (po povzetju). — Vojin Pejčič, Kolodvorska 62, Sarvaš, 54204 Bijelo Brdo.

SLIKE NA OVITKU — 339. STRAN:

1. V mraku so izstopile košute
Foto Janez Černač, Diana
2. V oktobru je fazan zrel
Foto Branko Galjot, Diana
3. Močan dvanajsterak
Foto Janez Papež, Diana
4. Pred nevihto
Foto Ivo Napotnik

BARVNA SLIKA NA ZADNJI STRANI
OVITKA — 340. STRAN:

Raca mlakarica pri valjenju
Foto Aleksander Gergar, Diana



